

**Velja po pošti:**  
za celo leto naprej . . . K 60—  
za en mesec . . . . . K 5—  
za inozemstvo . . . . . 70—  
**V Ljubljani na dom**  
za celo leto naprej . . . K 58—  
za en mesec . . . . . K 5—  
V upravljenju mesečno . . . 4-50  
**Sobotna izdaja:**  
za celo leto . . . . . K 10—  
za inozemstvo . . . . . 15—

# SLOVENEK

**Inserati:**  
Enostopna petstvarica (33 mm široka in 3 mm visoka ali sje prostor)  
na enkrat . . . . . po 80 v  
na dva- in večkrat . . . 48 v  
Ob sobotah dvojni tisk.

**Poslano:**  
Enostopna petstvarica K 1—  
Izloja vsak dan izvenredni ponedeljek in dan po prazniku, ob 3. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.  
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo.  
Telefonski št. 50.

**Političen list za slovenski narod.**

Uprava je v Kopitarjevi ul. 8. — Račun poštne krate.  
Ljubljanske št. 650 na naročnino in št. 349 za oglaševanje.  
avstr. in češke 24.797, ogr. 25.511, boan.-hero. 7563.

## Ljudstvu besedo!

V Beogradu se je sešel pred tednom prvi jugoslovanski parlament. Kakor že uradni naziv te korporacije kaže, je narodno predstavništvo v Beogradu le začasno. Naloga tega predstavništva bi bila v prvi vrsti odstraniti težkoče prebrane, urediti nekatera pereča socialna vprašanja ter sestaviti novo začasno ustavo. S tem bi bila naloga tega predstavništva izčrpana in na podlagi novega volilnega reda naj bi se takoj razpisale volitve za ustavno skupščino. In to vprašanje je danes nujnejše ko kdaj prej.

Politični in socialni položaj pri nas ni rožnat, čeprav je boljši ko kjerkoli drugje. Vsakdo, ki hoče danes vladati v redu in miru in ki je voljan, mlado državo obvarovati notranjih kriz, bo v tem trenutku naslonil svoje delo na voljo in moč ljudstva. Ljudstvo pa v tem začasnem predstavništvu prihaja le deloma do besede, in sicer le v toliko, v kolikor posamezne stranke, ki so v begradskem parlamentu zastopane, res zastopajo pravo voljo ljudskih mas. Vemo pa iz izidov volitev na Nemškem in v Nemški Avstriji, da je tam ljudstvo ob volitvah svojo voljo ugotovilo čisto drugače, kakor pa bi bilo soditi po dotedanji moči posameznih strank.

Razdelitev mandatov v doseganje predstavništva je bila prepuščena razgovoru in sporazumu med obstoječimi strankami. Kjer ni bilo sporazuma, so ostali brez zastopstva ali pa si je ena stranka prilastila vse mandate, do katerih ni bila upravičena.

Res je, da je boljši sedanj parlament, kakor pa prejšnje brezparlamentarno stanje; toda res je tudi, da iz sedanjih razmer, ki ponekod naravnost silijo k odločitvi, ni drugega izhoda kot razpis volitev. To zdravilo je grenko. V Srbiji ni še vseh doma in moške so še pod orožjem, a drugega izhoda ne bo.

Naša misel je ta: Sedanji parlament naj čimprej izdela nov volilni red in vlada naj nato takoj razpiše nove volitve. Volilnega boja si sicer nihče ne želi, toda uverjeni smo, da noben, še tako ljut in straven volilni boj notranjemu redu države ne more toliko škodovati kakor škoduje brezparlamentarni ali samo na videz parlamentarni položaj, v katerem ljudstvo nima popolne besede.

Zidajmo zdrave temelje svoje mlade države in dajmo pri tem vsakemu izmed ljudstva priliko, da sodeluje.

Nove smeri, popolnoma nove politične in socialne struje se danes uveljavljajo po celim svetu. Previden državnik bo znal

vsem tem neugnanim silam in novim idejam dati duška ter jih uveljaviti potom evolucije, mirnim potom. Ker želimo svojo osvobodeno domovino obvarovati vseh nasilnih prevratov, zato hočemo, naj ljudske mase, prožete idej in ciljev, ki hočejo državno in družabno obliko postaviti na nove, bolj zdrave temelje, naj te ljudske mase pri ureditvi naše države aktivno sodelujejo!

## Strankarske razmere v parlamentu.

Beograd, 4. marca.

V današnji eji so se rešile začetne parlamentarne formalnosti. Izšel je verifikacijski odsek, ki danes popoldne pregleduje poverilnice delegatov.

Konture prihodnjih formacij se nočejo pokazati niti v svojih najmedlejših oblikah. Trditev, ki so jo srbski opozicijski listi zadnje čase neustrahovano ponavljali, da bo stopila staroradikalna stranka v koalicijo z jugoslovanskim demokratičnim klubom, ni nikakor popolnoma zanesljiva. Staroradikalni klub se je okrepil s poslanci iz Srema in Vojvodine, vsled česar meni, da je tudi sam sposoben za kristalizacijsko jedro, okrog katerega bi se mogla zbrati večina, zmožna za vladno. V vseh strankah prevladuje naziranje, da je s koalicijskimi se treba počakati, dokler se jasne ne pokažejo značilni strank in se ne izdelajo programi preciznejše. Le hrvatski opozicijski blok, v katerega so vstopili tudi bosenski franjevci, dobiva vedno enotnejšo obliko.

Razmerje strank je danes nekako takole: Radikalna stranka ima 40 poslancev, katerim se je sedaj pridružilo še 15 Vojvodincev. Domnevno bo radikalni klub štel vsega 63 poslancev. Srbski opozicijski blok šteje 33 članov in se je sedaj trenutno združil z 11 nacionalci (liberalci) v novi blok, ki šteje 44 članov. Od tostranskih skupin je najmočnejši klub JDS, ki ima 82 članov. Starčevićeva stranka ima z Zveznico in kooptiranimi člani 26 ali 27 poslancev. Socialisti imajo 11 poslancev in Lorkovičeva skupina 4.

Vesti, ki prihajajo iz Pariza, niso najugodnejše. Zadnja konferenca, ki se je šele bavila z našim vprašanjem, se je vršila dne 18. februarja. Od tedaj počiva delo glede naših meja z Italijo in se bo skoro gotovo nadaljevalo šele, kadar se vrne predsednik Wilson v Evropo. Sedanje stanje našega problema je, če naj verujemo zasebnim vestem, tako, da se ne moremo vdajati nobenemu pretiranemu optimizmu.

Poslanci V. S. L., pomnoženi s tremi Hrvati, so si danes konstituirali »Jugoslovanski klub«. Odločilno je bilo pri tem, da hočejo poslanci Vseslov. Ljudske Stranke in hrvatske stranke okrog »Narodne politike« nadaljevati politiko nekdanjega Jugoslovanskega kluba. Z vzklikom je bil zopet izvoljen za načelnika Jugoslovanskega kluba njega prejšnji preizkušeni vodja dr. Korošec, za podpredsednika dr. Šimrak. Klub šteje 19 članov in je trdnost konsolidiran; sestavljen je iz mož, ki jih vse preveča iskrena želja pomagati pri zgradbi edinstvene in močne države ter resna volja, z ljubeznijo celiti težke gospodarske rane, ki jih je našemu ljudstvu vsekala preteklost.

## Trumbić o londonskem paketu.

Zgodovina italijansko-jugoslovanskega spora.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Sarajevo, 25. febr. 1919.

Nedavno se je vrnilo preko Dubrovnika nekoliko jugoslovanskih častnikov iz ujetništva v Italiji, kjer so imeli velike težave, predno jim je italijanska vlada dovolila, da stopijo v vrste srbske vojske in da se bore za svobodo, neodvisnost in ujedinjenje Jugoslovancev. V Noceri Umbri jih je bil v njihovem ujetniškem taboru pred več meseci obiskal predsednik Jugoslovanskega odbora dr. Ante Trumbić. Njegovo poslanstvo je imelo namen, organizirati jugoslovansko prostovoljsko legijo, kar se mu je tudi izredno posrečilo. Vaš poročevalec je dobil od enega teh častnikov v Sarajevu podrobnosti iz Trumbićevega govora, ki zelo živo osvetljuje mnoge večernejše in današnje politične dogodke v zunanjem svetu, a posebno še dogodke na mirovni konferenci.

Londonski dogovor naperjen proti zedinjenju SHS.

Dvoje kardinalnih točk — je rekel dr. Trumbić pred zbranimi častniki — obsega londonski pakt. Prva: Zavezniki pristajajo na to, da pripadajo Italiji naši kraji. Druga: hoče preprečiti edinstvo in zedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev. To se da konkretno ugotoviti iz več mest londonskega dogovora, najlepše pa iz onega mesta, kjer govori o t. zv. nevtralnem ozemlju, od katerega naj bi pripadel kos Hrvatski, kos Srbiji in nekaj Črnigori. Iz dejstva, da se Srbija, Črnagora in Hrvatska imenujejo vsaka posebej, se vidi mentaliteta Italijanov v tem vprašanju.

## Italijanske zmote in razočaranja.

No, Italija se je v vsakem oziru prevarila. Londonski dogovor je sklenjen na jako plitvih temeljih. Govor je samo o tem, da zavezniki priznavajo zahteve Italijanov. Zelo dobro veste, kaj pomeni danes v političnih izjavah priznanje, suha beseda »priznanje«. O kaki realni vojni konvenciji, kako naj se Italija do tega dokoplje, ni nobene besede. Praktično življenje je onemogočilo, kar so bili ljudje zamislili. Za nas je sreča, da je bil ta dogovor tako plitko zasnovan in malo previden, poln nedovršenosti in zgrešenih idej. Imamo dokaz za to neprevidnost. Italija je sedaj in je bila že preje na slabem s svojimi financami, a bo še na slabšem v bodočnosti. Tik pred vojno ji je morala Angleška po pogodbi najeti milijardo frankov (50.000.000 lir sterlingov). To je dobila in s tem je mislila dobiti in končati vojno.

Italija se je pa prevarila tudi v vojaškem pogledu. Ako ne bi bila imela Avstrija razsute svoje vojne sile po drugih bojiščih, bi bila morda izvajala nad italijansko vojsko nedogledne uspehe. Italijanom je manjkalo tehničnih čet, topov, prateža, sanitetnih oddelkov in končno častniški zbor ni bil nikakor kos svoji nalogi. Vojno so si mislili jako kratkotrajno. Zamarširali bodo in se izprehodili do Trsta, Ljubljane in dalje. Kaj se je potem zgodilo, veste. Avstrija je bila pripravljena vsaj za obrambo.

Drugo razočaranje je bilo zanje v politiki. To ni bila vojna, kakor si jo je bil zamisljal Sonnino (Sonnino je krepak značaj, solidne kulture, dosleden in zaradi teh osebnih svojstev zelo spoštovan; kot politik in diplomat se drži stare šole). Zanj je vojna Italiji bila potrebna, hotel jo je in odobril jo je, ker je mislil, da Italija ničesar ne more brez absolutne supremacije na Jadranu. Zato treba, da se ojači pa četudi ne baš s svojim. Ojačiti se mora z ozemljem, zapreti Jadran in nadoblast je tu. Za Avstrijo je Sonnino menil, da bo obstajala še dalje, a brez tistega, kar potrebujejo Italijani, da si varujejo abstenek. Kakor vidite, je to ne-realna koncepcija, kjer je bilo treba več dalekovidnosti in bistrosti ter drugih kriterijev.

Temu službenemu mišljenju Sonnina je stalo nasproti javno mnenje v značilnih argumentih »Corriera della Sera« (šef tega lista je senator Albertini, jako sposoben politik in popolnoma modern, kar se vidi tudi iz lista samega). »Corriere« je pobijal

## LISTEK.

P. S.:

### Ogrski Slovenci.

Sedaj, ko je aktualno vprašanje, da se vse jugoslovanske zemlje zedinijo, ne smemo pozabiti na najvzhodnejši del slovenskega naroda, ki je stoletja živel pod oblastjo Madjarov skromno, tiho življenje in leta 1526. z Ogrsko vred prišel pod habsburško oblast, to so — ogrski Slovenci v tzv. Pomurju ali Prekmurju.

Štajerski Slovenci imenujejo svoje rojake onkraj Mure na Ogrskem Prekmurce, oni sami pa se nazivajo Slovenci. Pet velikih vasi jih je še na Štajerskem; prebivalci so vzpujeni v Radgono, kjer imajo v neki kapeli vsako nedeljo in vsak praznik božjo službo. Te vasi so: Gorica, Dedomi, Cankovci, Žetimi pa Potrna.

Na česti proti sv. Benediktu blizu štajerske meje se razprostira nad sto let stara župa Cankova, v kateri prebiva 1149 katoličanov in 1047 protestantov. Do l. 1850. so se v tamošnji učilnici otroci madžarili, potem so se začeli nekoliko poučevati po slovenski, dasi je ogrski pravopis delal mnogo težav. Župa sv. Jurija je ob štajerski meji proti vzhodu, od onod pa Gornja Lendava (Ober-Lembach, madž. Felső-Lendva). Izmed sem spadajočih vasi omenimo Kuzdobljane, Matjaševce, Motovilce.

Otočce, Tečnarovce, Radovce, Vedarce in Vidome.

Tri ure hoda odtod so Petrovci, kraj, ki je enak pokrajinam okoli Velike Nedelje, sv. Tomaža. Hiše in kleti so večinoma lesene, ljudje premožni in prijazni.

Župa sv. Nedelja ima okoli 300 katoličanov in 2500 protestantov, ki žive v lepi slogi med seboj. Lepa so ta-le imena vasi: Neradnovci, Peskovci, Šulimi, Stanovci, Križevci itd.

Ne daleč odtod je Gorenji Sinaik, ki mu Nemci pravijo: Oberzeimung. Tu je l. 1854. obhajal petdesetletni duhovnega pastirorvanja ogrsko-slovenski pisatelj Jožef Košič, rojen l. 1788.

Od te vasi se pride v Štefanovce (nemški Schtefeldsdorf, madž. Istvánfalva), ki je skrajna župa slovenska proti nemškemu St. Gotthardu.

Proti vzhodu na madžarski jezik meji župa Dolinci. Za časa Jožefa II. so se protestantom postavile molitnice v Križevcih, v Lucincih, na Hodoši, kjer pa je že mnogo Madžarov.

Cesar Franc je ustanovil župa Pečnarovce, kjer živi 680 katoličanov in 1906 protestantov; v vasi Bodomi imajo luterani svojo učilnico; v tej župi se nahaja tudi rojstna vas pisatelja Mihaela Severja, ki je v Halli leta 1747. izdal »Red zveličanja«.

Martijanska župa ima 844 katoličanov in 2400 protestantov, ki imajo od l. 1860.

sem lepo učilnico. Vasice so: Mladetinci, Suhi vrh, Sebeborci, Vučja vas itd.

Na lepi stezi proti Bogojini stoji grad Moravci. Bogojina je na meji madžarskega ozemlja in ima 1750 katoličanov, 5 protestantov in nekaj židov.

Na južno stran je Turnišče, ki ima z vasi Brezovica, Gomilica, Podlipovo, Nedeljico in Poljano vred 4430 katoličanov.

Ljutomeru nasproti, blizu Mure je župa Črenšovci, ustanovljena za Franca I. Tu je živel župnik Jakob Szabar, po katerem je Božidar Raič leta 1866. našel v ogrski slovensčini spisane pridige, »Križev pot« in kar obred zapoveduje opravljati v narodnem jeziku. Črenšovci šteje 3348 katoličanov, Beltinci 4980 ljudi.

Proti Soboti ob veliki cesti je bogata graščina Rakišan. Sobotica (Muraszombat) je lep trg in ima sinagogo; tu živi 2900 katoličanov, 600 protestantov in 180 židov. Štajerski Kapeli nasproti, kraj Mure je župa Tišina s 1900 katoličani in 415 protestanti.

Župa sv. Benedikta, kjer je pastirorval Mikloš Küzmich, ima 470 katolikov in 2970 protestantov; župna cerkev je na krasnem holmcu, odkoder je lep razgled na štajersko stran.

Leta 1866. je bilo na Prekmurjem 18 župnih in 9 podružnih učilnic pa 4 protestantovske. Vseh Slovencev je na Ogrskem po zadnji štetvi še 70.758, a slobodno se vzame 80—100.000, ker je madžarska statistika nepravilna.

Božidar Raič je z ozirom na Prekmurce leta 1868. za Ljutomer nasvetoval nižjo gimnazijo, da bi se za ogrske Slovence odgojila domača inteligenca. Raič je nalašč potoval med Prekmurci, ter je njih jezik najbolje poznal. Do konca svojega življenja se je za nje brgal in širil med nje slovenske knjige, pa i gornje črtice so od njega.

Ogrski Slovenci so napredni gospodari, dobri delavci in poleg Mure nahajajo se plodne zemlje. Žal, da je to mali kos zemlje, ker bi drugače lahko za Slovenijo Prekmurje bilo to, kar je Srem za Hrvatsko.

### Zgodovina.

Še dandanes se Slovenci na Ogrskem, katerih je okoli 80 do 100.000 duš, precej ločijo od svojih rojakov po bivših avstrijskih deželah. Govore svoje narečje, v katerem so pisane tudi njihove knjige. Ker so že tisoč let gospodarsko in politično odvisni od Madžarov, so tekom stoletij marsikaj od njih sprejeli, in mnogo slovenskih vasi je že potonilo v madžarski povodnji. Tudi tu mnogokje le imena gor, rek in vasi pričajo o nekdanjih slovenskih prebivalcih. Vendar je zgodovina ogrskih Slovencev zelo zanimiva, ker nas uči, da so Madžari zlasti od njih sprejeli krščansko kulturo in pod njihovim vplivom se privadili mirnemu, poljedelskemu življenju. Do najnovejšega časa so Madžari imenovali Slovence, ki so prebivali na zapadnih



Sonninovo mnenje. Nič neumnega ni — je pisal —, kakor če Italija misli, da bo zaprla vrata Adrije, okrnila Jugoslovane in imela nadoblast na Jadranu. V bodočnosti bo prišla priložnost za vojno. Avstrija bi nas skupaj z nam nasprotnimi Jugoslovani potolkla. Katastrofa bi prej ali slej bila gotova, ako bi se uresničile misli Sonnina in njemu podobnih.

Potem so prišli drugi jako važni mednarodni dogodi, ki so povzročili silen vtis na italijansko zunanjo politiko. Svoj imperializem je opravičevala Italija z — Rusijo, s tisto pred revolucijo, s caristično Rusijo, kateri je bil zajamčen Carigrad in Dardanele in katera bi bila po vsem tem postala najvplivnejša vlast na sredozemlju. Italija se je bala ruske premoči na Sredozemskem morju in posredno tudi na Jadranu. Ko je pa ruska ekspanzivnost obenem s carizmom padla in se je ves svet nanovo orientiral, je Italija opravičevala svoje aspiracije, češ: Rusi so ustvarili kritično moč (imperialistične) politike. In še dolgo časa potem so krivdo glede londonskega dogovora metali na Rusijo.

#### Caristična Rusija proti zedinjenju SHS.

Rusija je hotela, da bi v naši državi prevladoval pravoslavni življenjski in se je bala kulture katoličanov; zato ni hotela delati zedinjenja. S to idejo sem se moral boriti 15. maja 1915., ko sem šel k Izvolskemu, tedanjemu ruskemu poslaniku v Parizu, in mi je ta ponovil, kakaj Rusija ne samo ne podpira zedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev, marveč dela indirektno proti temu ojačujoč plemenske razlike. Rekel mi je približno takole: »Vi bi hoteli zedinjenje, toda Rusija ga ne more dovoliti, zato ker ste vi katoličani naprednejši, pa bi vse vodili, nadvladali bi pravoslavne, a to Rusiji ni po volji.« — Težko, da bi me bil poslušal, ako ne bi bil tega energično zahteval in mu povedal našega prepričanja; povedal sem mu tudi svoje mnenje glede ruskega stališča. Rekel sem mu, da je strah za pravoslavlje le fraza, v resnici je pa stvar popolnoma drugačna. Tolmačil sem, kako pravoslavlje ne bo nikdar pridobilo, ako Avstrija ostane. Rekel sem mu: Rusi pripravljate material za diplomatske in mednarodne zadeve.

#### Rusija počila. — Italija popustljiva.

S padcem Rusije smo prišli v novo ozračje in nov položaj, a prišla je tudi nova orientacija v tem vprašanju.

Italijani so začeli popuščati od svojega imperializma in se opravičevati: mi nismo hoteli osvoboditi izredne in zanje izpostavljati naroda, kajti osvoboditev izrednost bi bil ekvivalent za življenje hoteli smo marveč le varnost iz strahu pred Rusijo. Sedaj je padla Rusija — tako so govorili — pa je vse izpremenjeno. Šli so še dalje ter so nekateri izjavili, da nimajo več pretenzij na Dalmacijo kakor na otoke en grca. Obstaja pa še mentaliteta nekaterih, ki spominjajo »slovo franche« (Lošini, Vis, Korčula, Lastovo i. dr.). To vprašanje, da bi jim ti in taki otoki bili strateška baza, je vprašanje podrobnosti; ta razlog je mogel veljati l. 1866., a danes sprito silno dovršene tehnike in današnjih razmer ta argument ne drži. To je baza, s katero se ne bo moglo operirati, najmanj pa na mirovni konferenci, kjer se bo podrobno razpravljalo tudi vprašanje »svete narodove«.

Prišla je v vojno tudi Amerika s velikim novim kriterijem v politiki in diplomaciji. To je konkretna mentaliteta. Wilson gleda daleč. On je odločil, da pojde Amerika v vojno in šla je. Napoved vojne ni bila drugoga, nego sklepanje rokav. Ko je bil

torpediran Soussek in je našlo smrt nekaj ameriških državljani, je Wilson v najstrožji obliki izjavil Nemčiji, da pojde Amerika takoj v vojno, čim bi se to ponovilo. Kdo je to tedaj pojnil? Kdo je resno verjel, da pojde Amerika v vojno? — Šla je. Wilson je držal obljubo, izvršil grožnjo.

Ideje, s katerimi je Amerika šla v vojno, se bodo borile z zmago tudi na mirovnem kongresu. Ni izključeno, da bo morala še celo Angleška kaj popustiti na svojih težnjah.

Nato so se začeli Italijani opravičevati: Londonski dogovor je bil sklenjen in naperjen proti Avstriji, a ne proti Jugoslovanom. »V tem zmislu nima vrednosti«, mi je po priliki odgovoril Orlando, ko me je meseca januarja v Londonu pozval k sebi in ko sem mu podal stvarno radikalno kritiko njihovih teženj in njihove vojne. Rekel mi je, da bo pri vladah delal na to, da se razprši ozračje nezaupnosti enih nasproti drugim.

Na rimskem kongresu mi je prinesel dopisnik pariškega »Journal des Debats«, najneodvisnejša lista v zunanji politiki, intervjua z Orlandom in me vprašal, če mi konvenira in če ga sme poslati svojemu uredništvu. Bile so tu besede: »Londonski dogovor je naperjen proti Avstriji, a nikakor ne proti Jugoslovanom. Z Jugoslovani se bomo dogovarjali na drugi podlagi.« Bil sem zadovoljen. Dopisnik je odšel o Orlandu, da mu dovoli objavo. Intervju je izšel in svet je videl v tem in še v marsičem drugem veliko pridobitev za vojno. Zanimanje za naše in italijansko vprašanje je bilo zelo veliko. V mednarodni politiki je bilo to vprašanje klin med strojnimi kolesi; šlo je, a kolo je škripalo.

Radi tega spira se je pokazala povsodi velika nezadovoljnost. Tako Angleška kakor Francoska sta bili uverjeni, da se je z londonskim dogovorom storila nam velika krivica, a celokupni ententi pa napravila velika nepravilnost. Spor je dobil izrazito mednarodno važnost. Pri vseh zavzetih in prijateljih je obstojala velika želja, da bi se Italija z nami sporazumela. Drugače sta pa Anglija in Francija poznali občutljivost Italije in tudi danes vesta, kako je nezaupna. Balfour sam je izrazil bojazn, dali bo Italija mogla vzdržati orjaško borbo do konca sprito svojih razdelanih vojaških in finančnih razmer. Velik udarec bi bil za zavezništvo, če bi Italija odstopila. Za Avstrijo pa bi bil to neizmerno dobiček. Zato sta Francija in Anglija tedaj izjavljali: »Mi spoštujemo pogodbe!«

#### Sopilo.

Naravno je, da zavezništvo zelo žele, da bi se sporazumeli. Mi Italije nismo iskali. Orlando je iskal nas. Edini Sopilo je bil med nami tisti, ki je letal za drugimi, ker se ni strinjal z našo taktiko. Radi tega je izstopil iz odbora, dasi se je v idejah vedno strinjal z nami. To je bil čisto individualen človek, sam se je vrgel in izobrazil pa mu je bilo težko, da ne dela po svoji metodi. A mi poznamo Italijane in smo zato hoteli in še hočemo, da nastopamo nasproti njim energično, moško in brez transigence. Nekdo je dobro rekel Benvionem: »Italija je kakor dekoltirana žena, s golimi pleči. Ko potegne veter, ji je treba košulja.«

#### Torrejevo poslanstvo. — Kriza.

Po mojem pogovoru z Orlandom v Londonu, je nastopila v Italiji nova velika struja, ki je hotela, da naj pride na vsak način do sporazuma in ki je naglašala potrebo našega zedinjenja.

Nato je prišel pogovor s Torrejem, ki

ga je bila nedvomno poslala italijanska vlada. Poluslužbeno se je ugotovilo, da je Italija nekako kapitulirala, Italijani so priznali potrebo našega zedinjenja, kakor smo mi priznali izpopolnitev njihovega zedinjenja.

S tem so konflikti nekako prinehali. Jaz sem s svoje strani rekel Torreju, da naj se vsi teritorialni spori rešijo kasneje na temelju, ki ga podaja kriska deklaracija, a narod ima pravico, da si sam opredeli bodočnost. Imeječ pred očmi življenjski interes našega naroda glede teritorija, ki se bo definiral po vojni, sem stavljal ti dve točki kot conditio sine qua non za sporazum. Opozoril sem Torreja, da londonska konvencija še obstoja, a da se našega sporazuma nikakor ne sme implicite tako razumeti, kakor da mi to konvencijo priznavamo.

Tu je nastala dotlej najtežja kriza. Torre se je začel izvijati:

»Nimam mandata!...«

Torre je moj dobri znanec in davni osebni prijatelj. Zato sem skočil nanj:

»Ne delajte ovinkov. Povejte jasno, ali hočete tako ali ne — da takoj končamo, kakor bi se niti videli ne bili. Bolje preje nego kasneje. Svet gleda na nas.«

#### Pritisk na korist Italiji.

To je bilo za Torreja strašno. Kriza je trajala. Začel se je pritisk, strahovit. Hotel so, da poleg teh dveh točk, ki v načelu zagotavljata interese obeh narodov, dodamo še tretjo, s katero bi izjavili, da spoštujemo življenjske interese Italijanov. Tega nismo hoteli, a zahtevali so to od nas z vsem mogočim pritiskom. Posebno name so navalili. Lazili so okrog mojih tovarišev, da bi iz njih iztisnili tisto, česar niso mogli iz mene. No, v jugoslovanskem odboru smo bili vsi složni in edini. S srbskim poslanstvom smo tvorili popolno kompaktnost in edinstvo v vseh podrobnostih.

Pritisk na nas je bil tako močan, da sem bil prisiljen reči nekim Angležem, naklonjenim Italiji: »Ako mislite pritiskati na nas, ako smo vam neljubi gostje, bomo zapustili Anglijo. Čim spoznam, da me ne trpite, odidem iz Anglije. Toda ne pozabite, da nismo samo gostje, da nas na Angleškem ne drži samo gostoljubnost, marveč tudi pravica, pravica tistega, ki je za Anglijo preflaval kri. (Nekdo mi je zaklical: »Vi ste se v Dobruđi bili zase!«) Ne, za Anglijo! Naši ljudje so uhaiali iz avstrijske vojske, uredili svojo divizijo in se bili v Rumuniji v najtežjih okoliščinah in najkritičnejšem trenutku. Bili so se za svoj, srbski Banat, ki ste ga vi dali Rumuniji, a mnogi med njimi so bili Banatčani.«

Jugoslovanski odbor ostal neupogljiv. — Naše vprašanje mednarodno.

Vzdržali smo do konca. Te formule nismo priznali. »Sprejeli bomo samo tisti dve načeli, ki naglašata življenjske interese tako enega kakor drugega naroda, ki se bodo pa opredelili kasneje, po vojni. Za to dajemo svojo odobritev.« Tako smo izjavili.

Italijanska vlada je hotela po Torreju doseči, da bi iz jadranskega vprašanja napravila lokalno vprašanje. Ako bi bili to našlo sprejeli, bi nas bilo to dovedlo do strahovitega poraza. Po tem načelu bi mogli dobiti od Italije le miloščino, drobtine. Zgodilo bi se tisto, kar se je zgodilo o priliki ultimata Avstrije in Nemčiji Srbiji — točneje: tisto, kar so hoteli doseči z lokaliziranjem srbske vojne. Naše vprašanje je mednarodno in se mora rešiti na mednarodni konferenci. Ako žele velenje, da bomo močan nasip proti severu,

morajo pustiti, da bomo močni. A v tem slučaju ne more biti Italija absolutna vladarica na Jadranskem morju. Amerika ne bo sklepala miru po pisanih dogovorih, ampak po najzdravejših demokratičnih načelih prava narodov. Anglija in Francija po vojni ne bosta imeli več strahu, da Italija ne bi vzdržala. Podpreti bosta mogli naše zahteve. (Te nade dr. Trumbića se doslej žal ni so izkazale kot upravičene! Op. p.) Simpatije Francije do nas so znane, a Anglijo bodo vezali na nas interese. Mi smo na potu v Suez in Aleksandrijo, a tega Anglija ne bo pozabila. Končno vidita Anglija in Francija v nas boljše vojaško jantstvo proti nemštvu. Naš narod je znan po svojih vojaških vrlinah, kar se o Italijanih ne more reči. Naši Turudije ob Soči so škodili naši stvari, ker se je to tolmačilo kot ljubezen do Avstrije, a so ji tudi koristili.

Na zadnji konferenci z Orlandom so mi odgovorili, da moremo preiti na delo brez izgubljanja časa. Najpraktičnejše bi bilo, razdeliti naše postulate na dva dela in sestaviti o njih dve spomenici: prva naj obsega zahteve, ki so bolj tehnične značaja: koncentracija, propaganda, moralna priprava in način, po katerem naj se izvede. Rešitev teh vprašanj spada popolnoma v delokrog notranjega ministra in se more rešiti tako hitro, kakor se je rešilo češko vprašanje. V drugi spomenici naj se obrazloži pravni položaj naših čet nasproti srbski vojski. To pa že sega v razmerje med državo in državo. Italijo in Srbijo ter se mora stvar rešiti diplomatskim putem, ki po svoji naravi ne more biti hiter in kratek.

## Za enotni cerkveni jezik Jugoslovanov.

Drag. Kostić je priobčil v beograjski »Epohi« članek, v katerem se zavzema za upostavo peškega patriarhata in prvotnega srbsko-slovenskega jezika v srbski pravoslavni cerkvi. V tem jeziku je pel liturgijo in pisal sv. Sava ter je ostal v veljavi dotlej, dokler je obstojal peški patriarhat. Potem so bili Srbi odvisni od ruske pravoslavne cerkve, ki jim je prekrbovala cerkvene knjige, ter jim je seveda pošiljala svoje — rusko-slovenske. Tedaj je začel rusko-slovenski (»slavjansk«) jezik v srbsko pravoslavno cerkev in ostal do danes. Vendar se je ohranila v mnogih molitvah še prvotna srbo-slovensčina, katere je živemu narodnemu jeziku neprimerno bližja nego »slavjanskina«. Tako se n. pr. »Gospodova molitev« še vedno moli v srbsko-slovenskem jeziku ter se glasi takole: »Oče naš, lže jeel na nebesah, da svetli se ime tvoje, da pridet carstvi tvoje, da budet volja tvoja, jako na nebesi i na zemlji. Hleb naš nasušni dažd nam danas, i ostavi nam di'gi naše jakože i mi ostavljajem di'nikom našim. I ne vavedi nas va iskušeniye, no izbavi nas od lukavoga.« — Ugovor, da bi s odpravo rusko-slovenskega jezika srbska pravoslavna cerkev izgubila stik z rusko, pobija pisec s tem, da bo med obema cerkvama še vedno ostal močan prvotni skupni temelj: staroslovanski jezik sv. apostolov sv. Cirila in Metoda. Vsekakor bi nekaj izgubili z ozirom na tekmovalsko bolgarsko cerkev, katere ima istotako rusko-slovenski jezik. »Toda — piše Kostić — za izgubo te zveze bomo dobili na nas mnogo dragocenejšo in pomembnejšo zvezo: zvezo s svojimi istokrvnimi brati katoliške vere. Ko upostavimo v naši pravoslavni cerkvi jezik peškega patriarhata, a v naši katoliški cer-

kvi ohranimo jezik, ki je bil v preteklih stoletjih, »Vandale« in »Vende« menda iz napačnega mnenja, da so ogrski Slovenci ostanki onega germanskega plemena, ki je v petem stoletju v severni Afriki ustanovilo veliko kraljestvo. Res pa je, da že koncem osmega stoletja stari krščani s imenom »Vandali« razumajoje prebivalce stare Panonije: Obre in Slovane.

V istem času so stopili ogrski Slovenci prvič v stik z zapadno, krščansko kulturo. Ko sta Karol Veliki in njegov sin Pijer v letih 790—804, z opetovanimi vojnami pohodili stila obruba moč, so se tudi Slovenci, bivajući ob povelju Mure in Rabe, okrenili dolgoročnega jarma svojih azijskih tlačiteljev. Solnograški metropolit Arno in njegov pomočnik škof Teodorik sta na Karlovo povelje hitraj prva priznala sv. vero, poverjavala cerkve in nastavljala duhovnike. Kar so bili Obri starij poglavitni utroščeni in v rodovitnem panonskem nižavju primamljivo prebivalstvo, so se v prvi polovici 9. stoletja Slovenci po teh krajih prihajali zelo množiti in po malem naselili ves svet od Mure pa do Donave na vzhodu. Tu se je pod nemško vladavo oblikovala okoli leta 840. amavala slovenska država, kateri je prvica nadleboval Frilbin in poznejše Kocel. Središče te države je bil Frilbinov grad ali Blatograd (sedaj Salavaz) ob Blatnem jezeru, digur lega na nizkem holmu med dvema živimi spominja na

druge slične staroslovenske utrdbe po Karantaniji. Pod Pribinovo vladjo je panonska Slovenija hitro napredovala v krščanski ozki. V Blatnem gradu je vojvoda poleg cerkve sv. Ivana Krstnika in Matere božje postavil še veličastno cerkev v čast mučenika Andrija, za katero mu je nadškof Linpram iz Solnograda poslal potrebne zidarne, slikarske, kovarske in tesarske mojstre. Izven glavnega mesta so nastale cerkve tudi v Pečuhu (Fünfkirchen), Kiselcu (Güns), Duplebhu (blizu Radgone), Ptuj, Pesnici, Lendavi in mnogih drugih krajih, ki jih stari zapiski natančno navajajo, katerim se pa lega ne da določiti, ker so morebiti tekoma časa brez sledu izginiti ali pa dobili popolnoma novo ime. Štirinajst cerkev imenuje neki neznan zgodovinec iste dobe na zahodnem Ogrskem, ki so bile za Pribinovo vlado sezidane in posvečene. Za višje duhovnike je nastavljal solnograški nadškof v Pribinovi državi nekoga Dominika, potem Svarnagla in Alfrida.

Nova doba je započela ogrskim Slovincem s prihodom slovenskih apostolov Cirila in Metoda. Sveta brata sta prišla med panonske Slovence, ko sta potovala iz Morave v Rim. Vojvoda Kocel, Pribinov naslednik, ju je sprejel z velikim častjo in se nazval njih, ko je videl v slovenskem jeziku pisane knjige. Dal je Cirila 50 učenecv, da bi jih poslal v potujoči službi in pri-

pravil za duhovniški poklic. Posebno uspešno je deloval sv. Metod v Koceljevi državi po svoji vrnitvi iz Rima, kjer je bil od papeže posvečen v nadškofa na panonsko in moravsko zemljo. Solnograški višji duhovnik Richbald in njegovi pomočniki so videli, da proti njemu ničesar ne opravijo in so zapustili deželo. Delovanje vnetega moža je sicer prekinila obsodba in ječa v Solnogradu, vendar ga leta 873. ropet nahajamo na panonskih tleh, kjer je imel gotovo svojo stolico v Blatnem gradu pri vojvodi Kocelu, ki se ga je oklepal z veliko ljubeznijo in čiščenjem. Panonski Slovenci so bili torej pred vsemi drugimi deležni blagonosnega vpliva slovanskih apostolov.

Kocelova slovensko-krščanska država, ki se je pričela tako nadebudno razvijati, ni imela dolgotrajnega obstanka. Po smrti slovenskega vojvode (874?) je nemški Arnulf gospodoval čez Panonijo, kateremu je moral Svetopolk zamenjati izkopal izrgati iz rok. Spodnje Pomurje je takrat pripadalo duplebski grofiji, ki je imela svoje središče v Duplebu pri Radgoni in segala precej daleč v Panonijo. Že leta 894. pa so se oglasili divji gostje, ki so uničili Kocelovo in Metodovo deło. Madžari so tisto leto napravili prvi roparski pohod preko Donave, strašno opleni slovenske pokrajine, pobili odrasle mladino, otroke in žene pa odpeljali s seboj v suž-

nost. Cesar Arnulf je izročil Panonijo s Blatogradom vojvodi Braslavu, ki je takrat gospodoval nad ozemljem med Dravo in Savo, da bi jo varoval. Toda Braslav je bil pre slab nasproti madžarski premoči. Sam je menda padel v boju, mnogo slovenskega ljudstva pa je takrat bežalo na jug preko Drave, da najde zavetja v Slavoniji. Okoli leta 900 so Madžari stalno zasedli svet med Muro in Donavo. Arpad, vrhovni vojskovodja Madžarov je baje takrat sam šel s svojimi četami v dolino Rabe in Rabaice, si osvojil železno stolico (sedaj Vasvár) in se utaboril ob Panonski gori (Pannonhalma-Martinsberg), odkoder je z zadovoljstvom opazoval lepo deželo, ki mu je pripadla v vojni plen. Kot posadko je tu nastanil plemo Elodali Lebed.

Ker so bili Madžari pastirsko in ribiško ljudstvo, so se naselili izprva v veliki množini le v rodovitnih nižavah ob Donavi in Tisi in se od tu počasi razširjali proti gorskim krajem. Slovenci so postali od njih odvisni, morali so jim obdelovati zemljo in jim dajati velik del svojih pridelkov. Toda njih število se je zelo skrólo, deloma vsled krvavih bojev z novimi gospodari, deloma vsled kupčije s sužnj, ki so jo Madžari prihajali v veliki meri gojiti ob jadranski obali.

(Dahle.)



kvi pa oživimo »glagoljško« slovensko liturgijo — bomo imeli eni in drugi eden in isti liturški jezik: srbsko- ali hrvaško-slovenski, ki se razvil na en in isti način, iz enega in istega živega jezika, srbskega ali hrvaškega ter iz enega in istega izvora: staroslovenskega. A še več. Ko bi se za cerkveno službo določil ta jezik v kakli starejši formaciji in lastnem pravopisu, kakor je bil do Kosova (pred reformo Konstantina Filozofa) — bi se mogel zelo, zelo prilagoditi posebno-stim živega jezika naših enorodnih bratov Slovencev. Tako bi ga oživili v jugoslovanski »odeždi« (mašni obleki), v kateri se je prvotno služil in pel pod imenom staroslovenskega jezika sv. Cirila in Metoda. Niti sedanjí cerkveni jezik (rusko-slovenski) niti živi narodni, kakor je v prevodih Sv. pisma Vuka Karadžića in Daničića, to ne more nikdar postati. Drugi (živi jezik) vrhu tega tudi nima v sebi tistega potrebnega duha svetinje, ki ga daje cerkvenemu jeziku starina.

## Ostra obsodba italijanske delegacije v Parizu

Pariški dopisnik »Secola«, G. Ricchieri poroča svojemu listu:

Odkrito moram izpovedati, da je na splošno razširjeno mnenje nam malo prijazno, posebno v vprašanju napram Jugoslovanom. Sicer povdarjam, da tudi ti ne živijo več vseh zaslob in naklonjenosti, na katere so lahko računali še pred dobrim tednom. (To bo pač pobožna laška želja, ker čutijo, da slone dokazi njihovih zahtev na trhljih nogah! — Op. ured.) Toda te, Jugoslovanom prikrašane simpatije, niso prinesle radi tega večjih zaslob za nas. V resnici opazujejo tujci vseh narodov ta nasprotujoča si vprašanja kot ona prepirljivcev, ki, žalibog, v bistvu zahtevajo kot orientalski trgovci, zahtevajoči sto, da dobe deset in ki se v obliki poslušajo vseh razboritih izrazov. Če so pri nas listi, ki priobčujejo vse izgrede in krivice Jugoslovanov, so v inozemstvu Jugoslovani, ki v vseh jezikih priobčujejo kar ubeži tem listom v neodgovorni razdraženosti in fanatični eksaltiranosti. O vrhuncu takih zatiranosti, ki jo je povzročil D'Annunzio niti ne govorimo!

In med tem, ko smo po časopisih in v javnih manifestacijah vse preveč nasilni, zgubljamo dostojanstvo. Zdi se, da vladna politika nalašč izziva proti nam antipatije, s tem, da se z ene strani ne briga za veljavna, pravična zakonita sredstva, ki bi pokazala, kaj je naš narod bistvenega in junaškega (?) izvršil in pretrpel in katere so njegove resnične potrebe in interesi, z druge strani pa postavlja zahteve, ki jih nikakor ne more reducirati, a katere bi sodniki, naj si tudi najobjektivnejši in ki z nami najresnejše simpatizirajo, pod nikakim pogojem ne mogli odobriti.

Nato Ricchieri ostro kritizira italijansko vladno in njeno pariško delegacijo, češ, da ne izpodbija z vso odločnostjo napadov jugoslovanske delegacije, ki dela z vso silo in raztroša v svet vesti in poročila, ki Italiji silno škodujejo. A italijanska delegacija se zadovoljuje le »s prezirljivim molkom«.

Druga usodepolna politična zmota je — nadaljuje Ricchieri — da vlada pušča v sugestiji italijansko javnost, ki pretirava do paroksizmov eno samo tolikih vprašanj, dotikajočih se njegovih čustev in narodnih aspiracij, medtem pa pozablja vse druge, od katerih so odvisni v resnici večji življenjski interesi in bodoče življenje naše domovine: izseljencev, industrije, trgovine. Iz tega stališča smo šli na mirovno konferenco kot narod in zdi se tudi, kot vlada žalostno nepripravljeni!

Nato se dotika vprašanja Male Azije (katero obal so medtem že dobili Grki), kolonij in Tunisa, vprašanja, za katere se v Italiji malokdo resno briga. »Tako se naše imperijalistične zahteve omejujejo na ubogo skalo, katerih posest bi bil za Italijo bolj nevaren in drag, nego koristen, neizčrpni vir pritožb in sovraštva proti nam«!

Radi tega utegnejo tujci, ki so nam še naklonjeni, presojati našo politiko, ko da bi jo vodil trmoglav in surov postopac, a na drugi strani, ko da bi jo vodil otrok, ki se igra z ognjem ali z napolnjeno bombo, a ne zna za nevarnost in se ne briga za posledice, otrok, ki je lahko sredstvo za onega, ki ga v dobri ali slabi meri zna hvaliti in se ga poslužuje.

Ta glas v Italiji ni osamljen. Naše stvari danes v Parizu ne stoji bogve kako dobro in da ni izključeno, da bo triumfalni laški imperijalizem nad našo pravico. Toda gotovo je, da bo to le pospešilo notranji razkroj v Italiji. Italija ne rabi naših skal. Lahu naša zemlja ne bo mogla ničesar dati in našemu ljudstvu Italija ne bo mogla nuditi ničesar. Imperijalizem meščanske plutokracije, ki danes vlada Italiji, ima za skrbi in potrebe svojega ljudstva ravno tako malo smisla kot buržoazije drugih narodov. Socialna beda ljudstva pa je v Italiji še večja in prav zato italijanski

rop naših dežel Italiji ne bo prinesel blagoslova, marveč pospešil njeno usodo, ki je že pisana. »Secolo« člankar pa je morja eden tistih mož v Italiji, ki čutijo, kaj pride ter danes že iščejo krivcev katastrofe, ki je neizogibna.

Njih, ki nam hočejo delati krivico, je že strah, kaj bi obupavali mi!

## Jugoslovanske zasluge italijanski mornarici.

Ljubljana, 6. marca. V italijanski zbornici je bila — kakor smo poročali — prebrana spomenica, ki so jo poslali Jugoslovani predsedniku Wilsonu, kjer pravijo, da so jugoslovanski mornarji pomagali italijanski mornarici. Ker je italijanski mornariški minister to odločno dementiral, pribijemo samo sledeče:

Po uporu jugoslovanskih mornarjev v Kotoru, na katerega neuspehu ima velik del krivde Italija, je ubežal s hidroplanom v Italijo poročnik Sešan in izročil italijanski mornarici vse načrte trdnjav, baterij in morskimi min Boke Kotske. Mesec pozneje je šla preko morja torpedovka XI z važnimi listinami, Junija meseca 1. 1918. so z ribiško ladjo ubežali v Italijo Radoslav Farčić in brata Zuvela. Od teh mornarjev so Italijani izvedeli za odhod avstro-ogrsko mornarice iz Boka v Pulj, in z njihovo pomočjo torpedirali največji in najmodernejši avstro-ogrski dreadnought »Szent Istvan«. Julija meseca 1. l. je predsednik revolucionarne organizacije jugoslovanskih mornarjev Ivan Tkalčević omogočil beg češkemu odposlancu dr. Stepaneku in dr. Giuniju v Italijo, ki sta nesla ententi izredno važne vesti in spise. Vse to so zasluge, a od daleč še ne vse, ki jih ne more noben minister dementirati. Jugoslovanska delegacija v Parizu ima o vsem delovanju in o vseh neprecenljivih zaslugah jugoslovanskih mornarjev natančne podatke in bo proti dementiju italijanskega mornariškega ministra podala jasen, odločen, z dokazi podprt odgovor.

## Mirovni kongres in Nemčija.

»Secolo« pravi v poročilu iz Pariza, da mirovni kongres ni niti enega vprašanja rešil in ravno glavni in najvažnejši problem, vprašanje političnega in militarnega ravnotežja v Evropi niti ni načeto. Ravnotežje pa je v tesni zvezi s pozicijo, katero bodeča imela Francija in Nemčija po sklenjenem miru. Francija je sicer premagala Nemčijo, katere je zgubila edinega zaveznika, Avstrijo, toda tudi Nemčija je dosegla uspeh s tem, da je razdeljala Rusijo, pred vojno naimočajnejšo velesilo. Če Nemčija ostane nerazdeljena, bode še vedno najštevilnejši narod v Evropi in bode tudi po vojni nevarna, pa ne toliko v prejšnjem smislu kot militarna država, ampak veliko bolj kot središče novega glabanja za nove ideale. Treba je torej zavrovati Francijo in vso Evropo pred novo nemško nevarnostjo in ravno v tem oziru narodi, zastopani na mirovni konferenci, niso enotni. Francija je za to, da se ustvari proti Nemčiji močna koalicija, da brani svobodo narodov.

Amerika pa je za univerzalni sistem z medsebojnim jamstvom in vzajemno kontrolo, katerima bi se pridružila tudi Nemčija. Ostali narodi se še niso odločili. Ta neodločnost je vzrok počasnega in do sodaj neplodnega dela konference. Naloga je izredno težavna, kajti gorje, če se odloči Evropa za napačno rešitev problema. Wilsonov predlog o univerzalnem medsebojnem jamstvu je samo ideja, o kateri se še ne more reči, da se gotovo uresniči, medtem, ko je francoski predlog mnogo bolj konkreten, seveda bi pa ostal v tem slučaju militarizem ohranjen tudi v novi Evropi.

In ravno militarizma narodi sveta ne bodo hoteli več prenašati. Zato ostane le dvojno rešitev: Ali Wilsonov mir, ali svetovna revolucija!

## Razna poročila.

Avstro-ogrsko banka proti žigovanju bankovcev.

Dunaj, 6. marca. Danes je imela avstro-ogrsko banka sejo, v kateri je protestirala proti žigovanju bankovcev v čehoslovaški državi. S tem je čehoslovaška republika napravila prelom z avstro-ogrsko banko.

Splošna stavka v Nemčiji.

LDU Berlin, 6. marca. (ČTU) Vse kaže, da se splošna stavka nagiblje h koncu. Pogajanja, ki so se vršila včeraj med odposlanstvom socialističnih delavskih svetov in Berlinu in vlado v Weimarju, se bodo danes nadaljevala. Deputacija stavkajočih je že na potu v Weimar, da se udeleži porazgovorov, ki bodo najbrže imeli uspeh. Vlada je večinoma sprejela zahteve stavkajočih, ki se nanašajo na bodoče stališče delavskih svetov in na začetek socializa-

cije. Vlada sicer vztraja na svojem stališču, da delavski sveti v bodoče ne bodo smeli imeti več nikake politične moči, pač pa da bodo imeli veliko vlogo v gospodarskem življenju.

LDU Berlin, 6. marca. (ČTU) Vojni minister Noske je došel v Berlin. Pred svojim odhodom iz Weimarja je imel daljšo konferenco z ostalimi člani kabineta. Dogovorili so se, da je treba brezobzirno zatreti nemire in kar najstrože kaznovati vse izgrede.

LDU Berlin, 6. marca. (ČTU) Sinoči pozno zvečer so stavkajoči v nekaterih zelo živahnih ulicah berlinskih s silo zaprli kavarne in gostilne.

LDU Berlin, 6. marca. (ČTU) Po zadnjih vesteh se položaj v državi ni poslabšal. V Halleju je vse mirno, ker so vladne čete zasedle mesto.

Ententne ladje v hamburškem pristanišču.

LDU Ženeva, 6. marca. (ČTU) Kakor poroča »Echo de Paris« je došlo v hamburško luko več angleških, ameriških in francoskih bojnih ladij. Dohod ententnih bojnih ladij daje povod mnogoterim kombinacijam.

LDU Bern, 6. marca. (ČTU) Iz Londona javljajo: Kakor doznajajo »Daily News«, poizkušajo zavezniki iznova, privedi Rusijo do tega, da bi se udeležila predlagane konference.

Rdeča vojska na Ruskem.

LDU Curih, 6. marca. (ČTU) Iz poročil italijanskih listov o dogodkih na Ruskem izhaja, da vlada nadaljuje organizacijo velike Rdeče vojske. Rusija se oborožuje, kakor da bi pripravljala novo vojno. Več letnikov so zadnji teden vpoklicali. Razen tega so uvrstili vse brezposelne v armado. Ni še gotovo, koga bo Rdeča vojska najprej napadla, ali Nemčijo ali entento.

Zarota proti Rumuniji.

LDU Bukarešt, 6. marca. (ČTU) V Odesi so razkrili boljševiško zaroto, ki je bila naperjena proti eksistenci Rumunske. Voditelji te zarote je rumunski socialist Bujor. Francoske oblasti so ga aretirale. Pri njem so našli pet milijonov rubljev, veliko množino anarhističnih letakov in municijo. Drugega voditelja te zarote, Goldsteina, so aretirali v Bukarešti. Pri njem so našli zaboj dinamita. Njegova naloga je bila, izvršiti v Bukarešti atentate.

Smrtna kazen za oderuštvo in tihotapstvo.

LDU Monakovo, 6. marca. (ČTU) Zborovanje brezposelnih je soglasno sprejelo predlog, naj se oderuštvo in tihotapstvo kaznujeta s smrtjo.

## Politične novice.

+ Kaj res? Predsinočni »Narod« nam je razodel, da bi se slovenska J. D. S. v slučaju »potrebe« pridružila kulturno-bojnikom.

+ Bolj jasno! Naglica ni dobra. In »Slov. Narod« je bil zopet malce prenačel, ko je sinoči odgovarjal na včerajšnje našo notico glede sedme boje zapovedi. Naša notica se ni tako glasila, kakor jo je on v naglici razumel. Povejmo še enkrat bolj jasno! Rajši kakor da bi morebiti vzbudili sum in pohujšanje, da je »preplonkal« poročilo o agrarni reformi, ki je koncem februarja stopila v veljavo, o tem važnem dogodku popolnoma molči. In ta molk je ravno tista pretirana čednost, na katero smo ga kot časnikarji hoteli opozoriti. — Boljše bo, da drugič naše notice bolj pazljivo prebere, da nam ne bo očital, česar nismo trdili in za kar tudi vzroka nimamo. Če smemo pridejati k temu pojasnilu še skromno opombo, bi dejali, da izrazi »stavina«, »krade«, »plonkanje«, »šuštersičev način« sicer nas čisto nič ne tangirajo, da pa v slovenski dnevniki v teh časih ne sodijo. Inteligenca naj bi dajala v tem oziru drugim dober zgled!

+ K ljudskošolskemu zakonu. »Zaveza« je izdala načrt šolskega zakona. Tam pravijo: Za vzgojo v ožjem smislu, to je izobrazbo srca, stavimo vse svoje vzgojno delo na vseobčij temelj etične ali moralne kulture. (P. Flere.) Člen I. pa se glasi: Namen šolstva je enotna etična in narodna izobrazba vse narodove mladine. — Kdo pa naj določi tisto vseobčje etiko, ki naj bo veljavna za vse, ali pa naj uči vsak vzgojitelj svojo subjektivno etiko. Kakor je videti, so gospodje pri vodstvu »Zaveze« že od lanskega leta pozabili na sprejeto krščansko (versko) etiko. Globoke filozofske naobrazbe manjka...

+ Dobrova pri Ljubljani. Na pustno nedeljo se je vršil tu šod V. L. S. v Stari šoli. O političnem položaju in gospodarskem programu V. L. S. s posebnim ozikom na kmečke potrebe je govoril dr. Ivan Stanovnik, o političnih strankah in o nujnosti stanovske kmečke organizacije po kmečkih zvezah pa je razpravljala domača g. župnik Peter Hauptman. Stevino obiskan šod je govornikoma z zanimanjem sledil in zavedni Dobrovčani so sklenili, da se hočejo še trdneje okleniti svoje ljudske stranke in da v njihovih vrstah

druge stranke, pa najsi nastopajo pod katerikoli imenom, ne bodo dobile tal. Na shodu so se obravnavale tudi lokalne gospodarske potrebe, ki čakajo rešitve. — Zbrani kmetovalci so sklenili, da hočejo potom Kmečke zveze udeležiti svoje težnje. Zavedni Dobrovčani, po tej poti naprej!

+ Jugoslovanski predlog o razsodišču. Italijani se ne morejo pomiriti, tako jih je razdražil slovanski predlog na mirovni konferenci, da naj razsodi Wilson sam v jugoslovansko-italijanskem sporu. Zlasti jih vznemirja, da se tudi Srbi strinjajo popolnoma s stališčem Slovencev in Hrvatov. Ne morejo razumeti, da se Srbi zavzemajo za svoje brate. Kdor pozna krhko laško zvestobo, se temu ne bo čudil. Lahki se bili vedno le v toliko zvesti svojim zaveznikom, kolikor jim je bilo v korist, glavno načelo njihove politike je skrajni egoizem. »Corriere della Sera« si je v svoji bujni domišljiji izmislil nov razlog: Srbi so baje predlagali razsodišče zato, da lažje pridobijo Slovence in Hrvate za ujedinenje vseh Jugoslovanov. Je pač vsakemu jasno, da prinaša ujedinenje ravno Slovincem in Hrvatom največjo korist, najmanj pa Srbom. Seveda italijanski egoizem vidi povsod le koristoljublje.

+ Neodrečeno ozemlje in laški kapital. »Corriere della Sera« opisuje lepote zasedenega ozemlja, zlasti Goriške in istrske obali, Lovrane in Opatije in zahteva, da se naj Italijani v kar največjem številu naselijo v teh krajih. Laški kapital naj pomaga poitalijančiti Jugoslovane. Tako proizvajajo Lahki načelo samoodločbe narodov v praksi. Mesto svobode prinašajo najgrozovitejše suženjstvo. Mirovna konferenca še ni niti odločila o usodi zasedenih krajev in Italijani skušajo že sedaj izpodrinuti domače jugoslovanske prebivalstvo. Pač laška morala.

+ Po starem potu. Belgrajska »Pravda« se peča v uvodniku z razvojem stvari na mirovni konferenci v Parizu. Tam so velesile pod vplivom sebičnosti in posebno po prizadevanju Italije sklenile blok, nasproti kateremu so mali narodi s svojimi interesi popolnoma brez brambe in moči. Odkrito treba povedati, da so naše zahteve v nevarnosti in da je mogoče, da se ne uresničijo popolnoma. Italija se zavzema edino le za Rumunijo, in sicer tako, da bi morali mi trpeti na škodo Rumunije. Vse kaže, da se nanovo začenja staro predvojno narodno življenje.

+ Razmere na dunajskem vseučilišču. Nemški listi poročajo, da je dunajsko vseučilišče silno prenapolnjeno. Tako je n. pr. na anatomskega zavodu za 1303 vpisane slušateljke na razpolago le 360 do 400 naučnih mest. V zavodu za medicinsko kemijo je razmerje 1286:464, v fiziološkem zavodu 806:600. Na klinikah ni nič boljše: na prvi kirurški kliniki je za 557 slušateljev na razpolago 120—150 mest, na tretji medicinski kliniki za 603 slušateljke 80—100 mest, na drugi med. ženski kliniki za 418 slušateljev 160 mest itd. Ne modroslovnem oddelku se čuti pomanjkanje prostora na obeh kemičnih zavodih. Drugi kemični laboratorij ima 126 naučnih mest, a obiskovalcev je 232. S temi razmerami opravičujejo odpust dijakov o Božiču. Pravijo, da je bilo med odpuščenimi 54 nemških Avstrijcev, 2 Nemca iz Nemčije in 42 drugih narodnosti.

+ Dijaki sveti. Asistent na belgrajskem vseučilišču Borivoj Milojević se v »Pravdi« izjavlja za dijaške svete. Dijaki naj potom svojih svetov sami odločajo o sebi in urede razmerje do profesorjev. Niti trenutek ni treba dvomiti — pravi pisec — da dijaki za to ne bi bili sposobni. Sami smo bili v šoli in pač nihče od nas ni še pozabil, kako neskončno pravični smo bili v presojanju in cenitvi vsakega dejanja in nehanja naših tovarišev, naših profesorjev in kako se nismo nikdar, niti v enem edinem slučaju, prevarili, kadar je šlo za usodo naših tovarišev. Navajeni smo, da vse preveč omalovažujemo naše dijače, češ, da niso pravno zreli. To zrelost jim priznavamo šele z dvajsetim letom — kakor bi jo dobili tedaj kar čez noč! Ako hočemo, da se dijaški mladinii pravilno in začasa (to mora biti že mnogo pred dvajsetim letom!) razvije pravna zavest, potem ji dajmo priliko za to. In najboljša šola v to svrhu ji bodo ravno dijaški sveti.

+ Esad paša. Iz Soluna poročajo francoski listi, da je general Esad paša, predsednik albanske vlade, v pogovoru z nekim časnikarjem izjavil, da mora ententa, ako želi urediti albansko vprašanje na temelju pravice, priznati vlado Esad paše kot edino, ki v resnici zastopa albanski narod. Dejansko opirajoč se na albanski narod je Esad paša 1. 1914. vrzel nemškega princa Wieda. Nato je isto leto zadušil mladoturško uporniško gibanje. Ščutil je junaško umikanje srbske armade in končno odbil vse ponudbe, ki so mu jih opetovano stavili proti ententi Miladoturki, Bolgari, Avstrijci in Nemci.

+ Kaj je z Grčijo? Svoj čas je bila grška vlada izjavila, da bo na pariški konferenci zastopala vse zahteve Kraljestva SHS kot svoje lastne. Sedaj pa poročajo listi, da Venizelos zahteva Carigrad, da



mu gre pri tem na roko Italija, zato pa Venizelos priznava vse italijanske zahteve in pravi, da morajo Italijani dobiti tudi Reko. Belgrajska »Pravda« zahteva od tiskovnega urada službenega naznanila, koliko je resnice na teh vesteh. Belgrajska »Epoha« poroča iz zanesljivega vira, da je Venizelos odločno zavrnil vesti, da bi bil on priznal italijanske pravice na Reko, kot popolnoma izmišljene. Takoj, ko je zvedel za te vesti, je pisal Pašiču v Pariz in jih najodločneje dementiral.

## Dnevne novice.

— **Imenovanja v finančni upravi** se vrše brez vsakega sistema. Odločevale niso v večini slučajev službene zasluge, službena leta itd., nego zgolj ali skučaj ali pa osebnostni in politični momenti. S tem so postale seveda razmere vedno bolj zmedene in nezadovoljnost vedno večja. V velikih slučajih se je popravljala krivica z drugo krivico, ki je bila pa še očitnejša in občutnejša kot prva. Zadnja imenovanja za nadsvetnike so se izvršila zgolj na pritisk društva konceptnih uradnikov brez ozira na sposobnosti. Hotelo se je pri tem popraviti krivico enega poprejšnjega imenovanja. Takšno pavšalno postopanje pa ni upravičeno. Imenovali so pa tudi nekega finančnega tajnika za svetnika in s tem prezrli brez vsakega vzroka dva druga tajnika, izmed katerih eden služi že osem let, drugi pa šest let (imenovani pa komaj 1½ leta), v VIII. činovnem razredu. Da take očitne krivice izpodkopavajo vsak idealizem in tudi veselje do dela, je umevno. Finančna uprava menda tudi ne ve, da imamo konceptne praktikante s 7 let službe, oženjene koncipiste z 9 let službe. Ali ni imenovanje teh in drugih uradnikov nujnejše, kot pa imenovanje za nadsvetnike uradnikov, ki še niso imeli časa se orientirati v prejšnjem činovnem redu. Vseled takega ravnanja hoče veliko finančnih uradnikov sploh iz državne službe izstopiti. Razmere so veliko slabše kot v prejšnji Avstriji in kriče po hitri remedur. Ta je tem nujnejša, ker primanjkuje finančni upravi uradnikov, tako, da mora delati danes marsikateri uradnik za tri poprejšnje.

— **Obupanci.** Prejeli smo: Tako dolgo že molčim, da se mi čudijo. Sedaj ne morem več — pa naj se zgodi karkoli z mano. Plezal sem osem klinov po gimnazijski lestvi, obiskoval in dovršil vseučilišče, prebil vse izpite, napravil doktorat in sem danes četrto leto v državni službi. In plača? Kot oženjen dobim z dokladi vred mesečno 315 K, dnevno torej 10 K 50 vin. Kje je človek, ki gara domovini dannačan za to vsoto in živi še »stanu primerno«? Pri tem pa je treba ohraniti še ideale in navdušenje. Računimo: Naša krona je vredna že samo 28 vin. pravega denarja. Moja plača znaša torej le 88 K. Uradni kurs za 100 K je 250 dinarjev, vsak, ki pristopi k žandarmeriji dobi takoj 200 dinarjev. Jaz nesrečnež sem si ubil najboljša leta s študiranjem, zato da se mi godi slabše kot vsakemu drugemu v državi, saj dobim le 126 dinarjev. Raznašalec časnikov dobi dnevno 10 do 14 K, jaz sem mu torej k večjemu enak. Poleg bede se me polasča še sramota; oboje pa je pravcata cesta v obup. Da bi jaz smel raznašati liste po hišah in cestah! Da bi smel postati hišnik pri svojem hišnem gospodarju, da bi imel vsaj prosto stanovanje! Lahko je biti navdušenemu pri mastni skledi. Drugače pa je delati za domovino, poleg tega pa stradati in čakati na miloščino. Dolgo že čakam pravice in sanjam o boljši domovini; a zdi se mi, da moram prej omagati. — Dr. S. Maribor.

— **Uradništvo denarnih zavodov na Slovenskem.** Uradniki in uradnice vseh denarnih zavodov na Slovenskem se vabijo na sestanek, ki se vrši v nedeljo, dne 9. t. m. ob 9. uri v salonu restavracije »Ilirija« v Kolodvorski ulici. Poročalo se bode o uspehu započete akcije za izboljšanje gnotnega položaja v smislu dne 9. februarja sprejetih resolucij in se bode sklepalo o nadaljnjih korakih v doseg končnega uspeha. Ker bode zborovanje velike važnosti za uradništvo vsakega denarnega zavoda in se bodo na tem sestanku volili tudi odposlanci uradništva, ki bodo upravičeni za upravami skleniti obvezne dogovore, zato se naj polnoštevilno udeležijo uradniki in uradnice vsakega denarnega zavoda. Uradništvo izven Ljubljane, ki se ne more udeležiti polnoštevilno, naj odpošlje na zborovanje vsaj po enega tovariša s pooblastilom, da more podpisati eventuelne potrebne izjave.

— **Zahteve poštinskih oficijantov.** Na obnem zboru ustanovljene podružnice Maribor, osrednjega društva poštinskih adjunktov, oficijantov in aspirantov se je dne 23. svečana 1919 odobrila spomenica, poslana iz Ljubljane poštenu ministru v Belgrad, v kateri se zahteva odprava našega bednega stanu in združitve vseh poštinskih uradnikov v skupni status. Poslala se je vdanostna brzojavka regentu Aleksandru in poštenu ministru s prošnjo, da

podpira njih upravičene zahteve. Radi nepravilno nakazanih dijet se je odposlala druga spomenica Narodni vladi. Od ravnateljstva se je zahtevala pravična razdelitev poštarskih mest, tako da se vpošteva v prvi vrsti moški prosilci in, da se sedaj sprejete pomožne moči ne uvrščajo do končne ureditve v naš stan. V trdnem prepričanju, da tudi nam tukaj na najsevernejših ogroženih krajih zasije lepše solnce v prosti Jugoslaviji, se je shod zaključil.

— **K uradniškemu vprašanju.** Naši slovenski listi so te dni prinesli za pisarniške oficijante in sploh za to vrsto uradništva prav razveseljivo vest, da so pisarniški oficijanti, ki služijo 13 let, pomaknjeni v XI. činovni razred drž. uradništva, tisti, ki služijo 20 let v X. razred in tisti, ki služijo nad 20 let, v IX. čin. razred. — To je bilo gotovo veselje v teh krogih državnih nastavlencev. Ali, kakor je pri vsakem veselju nekoliko grenkobe primešane, tako tudi pri tej razveseljivi vesti. — Ta uvedba, ta zasluženi avanzma se namreč ni izvršil pri nas v Sloveniji, v Jugoslaviji, temveč v Čehoslovaški republiki. Enako odredbo imajo tudi že v Nemški Avstriji! Kdaj pač bodo mogli pozdraviti enako naredbo tudi slovenski oficijanti!

— **Za vojaške vpokojence, vdove in sirote ter invalidno moštvo.** Vojaškim vpokojencem (gažistom) ne bodo več nakazovale pokojnin dunajske likvidature, ampak je to prevzela likvidatura vojaške intendantce za Slovenijo v Ljubljani, kjer dobivajo vsi od bivše avstro-ogrske armade končnoveljavno vpokojeni gažisti svoje pokojnine, kakor hitro izide tozadevna naredba. Tedaj se je treba zgledati pri vojaški intendantci v Ljubljani na Friškovo, za belgijsko vojašnico, prva baraka na desno. Prinesejo naj vse dokumente s seboj. — V d o v a m i n s i r o t a m p o vojaških osebah se bodo tudi nadalje izplačevale vse pokojnine in preskrbovalnine, če so pristojne v slovenske kraje, so imele te že nakazane od avstro-ogrske vojaške uprave in so iste že uživale. Plačali se bodo tudi morebitni obroki za prejšnje mesece. Interesenti naj se zgledajo pismono ali osebno pri vojaški intendantci za Slovenijo na Friškovo za belgijsko vojašnico, prva baraka na desno in naj predložijo dokumente. One vdove in sirote, ki še niso prejemale preskrbovalnine, naj se zgledajo pri občinskem ali župnem uradu, da zvedo, kako je treba postopati, da jim bo ta nakazana. — **Poten talni invalidi** (ne oni iz zadnje svetovne vojne) naj naznanijo, kdaj niso dobili več pokojnine z Dunaja ter naj predložijo dokumente na istem mestu, kot vdove in sirote ter ostali. — **Invalidi iz zadnje vojne** dobe odmerjeno pokojnino pri nadpreglednih komisijah, h katerim bodo pozvani, oni pa, ki so že dobivali pokojnine z Dunaja, naj se zgledajo z dokumenti tam kot zgoraj, kjer dobe izplačane vsote eventualno tudi za nazaj. — **Uradne ure** so od 10. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne. Vsote se bodo izplačevale po poštini hranilnici.

— **V Celju** se je ustanovila dne 22. m. m. krajevna skupina Društva zasebnih uradnikov in uradnic na slovenskem ozemlju. Poročal je tov. Hiter od osrednjega odbora. Pristopilo je dosedaj že lepo število članov in članic; pozivamo pa tem potom vse zasebne uradnike in uradnice, da prislijo takoj svoj pristop k organizaciji. Odbor

— **Bridke pritožbe.** Begunci na Rečici ob Paki se grenko pritožujejo, da jih je vse pozabilo in da so prepuščeni obupu. Po mestih se deli ljudem to in ono, posebno pa obleka, a za begunce po vaseh se nihče ne zmeni, tako da so že malone popolnoma goli. Otroci ne morejo v šolo, ženske ne z doma, a moški ne na delo. Može in fantje, ki so prišli od vojakov, nimajo drugega, nego vojaško obleko, a če se kje pokažejo v njej, jih takoj primejo, ker nimajo vojaške izkaznice. »Tako ne gre več naprej, kaj takega v Jugoslaviji nismo zaslužili. Tisti, ki ste poklicani za to, spomnite se nas!«

— **Službe, trafike in ustanove za invalide ali svoje padlih.** Komisija za preskrbo vračajočih se vojakov v Ljubljani bo znanprej redno opozarjala na proste službe, trafike in ustanove za invalide in svoje padlih, umrlih ali pogrešenih vojakov. Z razprtimi črkami bo tiskana oblast, ki je mesto razpisala in pri kateri je treba prošnjo vložiti, za tem sledi razpisana služba, trafika itd. V oklepaju je povedan dan, do katerega se mora prošnja vložiti in številka uradnega lista (n. pr. U. l. št. 50), v katerem so navedeni vsi natančnejši podatki in pogoji. Vojnim invalidom so pridržane: 1) izključno vsa mesta slug, paznikov (tudi vratarjev) v vseh javnih uradih, sodiščih, kaznilnicah, šolah, občilih, zavodih in obratih, katere država ali nadzira ali podpira; prav tako vsa mesta opravilcev drž. pravdnštva izven sodišč pri sodnih dvorih; 2) dve tretjini vseh prostih službenih mest pisarniških uradnikov, poduradnikov in pomožnih pisarniških moči, — **Službe:** Dež. vlada za Slove-

nijo v Ljubljani, gradbeni urad: 3 cestni mojstri (Jesenice, Tržič, Celje); 2 rečna mojstra (Celje, Ptuj do 31. marca 1919, U. l. št. 53). Dež. vlada za Slovenijo v Ljubljani, gradbeni urad: 18 cestarjev, 6 v celjskem, 7 v kranjskem, 1 v ljubljanskem, 2 v novomeškem in 3 v slovenjegraškem stavbenem okraju (do 31. marca 1919, U. l. št. 53). Meroizkušna nadzorništvo v Ljubljani: 1 pomožno pisarniško moč, 1 pomož. sluga (do 4. marca 1919, U. l. št. 53). Mestni magistrat celjski: 1 kancelist, 3 pisar. pomočnik. 1 sluga, 4 mitničarji in 1 vodni mojster (do 10. marca 1919, U. l. št. 54), 3 pri dež. sodišču v Ljubljani, 2 pri okrožnem sodišču v Celju, 8 v Mariboru, 3 v Novem mestu, 1 pri okr. sodišču v Kranju, 1 v Kranjski gori, 1 v Litiji, 2 na Vrhniki, 2 v Brežicah, 1 v Gorenjem gradu, 1 v Konjicah, 1 v Laškem, 1 v Rogatcu, 2 v Slovenjem gradu, 2 Šostanju, 1 v Ljutomeru, 1 v Ormožu, 4 v Ptuj, 1 v Slov. Bistrici, 1 v Zgornji Radgoni, 2 v Pliberku, 1 v Velikovecu, 1 v Železni kapli, 1 v Ribnici, 1 v Kozjem in 1 v Metliki. — Mestni magistrat celjski: 1 oskrbnik (do 10. marca 1919, U. l. št. 55). Mestni magistrat celjski: 1 knjigovodja (do 10. marca 1919, U. l. št. 55). Fin. ravnateljstvo v Ljubljani: več preglednikov, višjih paznikov in paznikov fin. straže za Banat, Bačko itd. (do 11. marca 1919, U. l. št. 55). Predsedništvo višj. dež. sodišča v Ljubljani: 4 vodje zemljiških knjig (1 v Celju, 1 v Mariboru, 2 v Novem mestu), 12 višjih pisar. oficijalov 1 v Radovljici, 1 v Brežicah, 1 v Konjicah, 1 v Šmarju, 1 Ormožu, 1 v Slov. Bistrici, 2 v Ptuj, 1 pri Sv. Lenartu, 1 v Pliberku, 1 v Metliki in 1 v Mokronogu, 46 pisar. uradnikov do 8. apr. 1919, U. l. št. 54, in sicer glej 2 a). Drž. pravdnštvo v Ljubljani: opravilci drž. pravdnštva v Cerknici (do 31. marca 1919, U. l. št. 54), Radovljica, Škofja Loka, Vrhnika (do 10. aprila 1919, U. l. št. 57). Ravnateljstvo Drž. obrtne šole v Ljubljani: 1 šolski sluga, 1 kurjač (do 20. marca 1919, U. l. št. 54). — **Trafike:** Fin. okr. ravnateljstvo v Ljubljani: Tobačna glavna trafika v Spod. Šiški (do 15. marca 1919, U. l. št. 52). Fin. okr. ravnateljstvo v Ljubljani: Tobačna glavna trafika v Mlinem 5 (dav. okr. Radovljica do 15. marca 1919, U. l. št. 52). — **Ustanove:** Komisija za začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave v Ljubljani: Karel baron Wurzbachovo, cesarice Elizabete ustanove za invalide in hiralce: 6 po 120 K za Ljubljancane, 6 po 60 K za rojake iz Kamnike, Homca in Jarš, 6 po 60 K za rojake iz Vintarjevca iz občine Šmartno pri Litiji (do 8. marca 1919, U. l. št. 50).

— **Potovanje v Nemško Avstrijo.** Zastopstvo nemško-avstrijskega državnega urada za zunanje zadeve v Ljubljani nam sporoča: Od 6. marca naprej znaša pristojbina za vidiranje potnih listov za premožne Jugoslovane 20 K, za nepremožne 10 K. (Koliko pa plačajo nemški agenti, ki preplavljajo slovenske kraje, za vidiranje potnih listov pri jugoslovanskem zastopstvu na Dunaju? — Op. uredništva!)

— **Podravska podružnica gozd. društva v Mariboru.** V nedeljo, dne 9. marca t. l. ob 10. uri dopoldne se vrši v mali dvorani Narodnega doma v Mariboru prvo redno zborovanje Podravske podružnice gozdarskega društva v Mariboru. Dnevni red: 1. Agrarna reforma in naši gozdni posestniki; 2. Pomen zadrugištva za gozdne posestnike; 3. Razni predlogi.

— **Ugotovitev in izterjevanje vojne odškodnine.** Opozarjamo na današnji oglas »Deželne zveze za tujski promet in turistik« v Ljubljani: v zadevi naznanil vojne škode, ki jo mora povrniti bivši erar.

— **Vsem lastnikom samosvojih ribolovnih okrajev.** Lastniki ribolovnih okrajev se pozivljejo, da nemudoma poročajo, če imajo lov v zakupu in za kateri znesek. Tozadevna poročila je poslati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani do konca marca t. l.

## Ljubljanske novice.

Ij **Krajevni odbor S. L. S.** za Šentjakobski okraj ima sejo v soboto, dne 8. marca ob pol 8. uri zvečer v dvorani Šentjakobske »Prosvete«, Florijanska ul. 15, I. nadstr. Prosimo polnoštevilno udeležbo.

Ij **Francosko-slovenska organizacija** naznanja g. članom, da je čitalnica v mali dvorani Narodnega doma odprta vsak dan od 10. do 12. dop. in od 2. do 5. pop. — V isti dvorani se vršijo vsak večer od pol 9. do 10. vaje za konverzacijo.

Ij **Krekova prosveta.** Današnje predavanje za gospodične iz trgovin in uradov odpade radi nastalih ovir.

Ij **Šentjakobska prosveta.** Nocoj ob 1/8. uri nadaljuje v Šentjakobski prosveti g. dr. Mantuani svoje veleznanimivo predavanje o modi v Jugoslaviji. Vabimo k obilni udeležbi!

Ij **Vseučiliška komisija** ima svojo IX. redno sejo v soboto, dne 8. t. m. ob 5. uri popoldne v deželni palači, Bleiweisova ce-

sta št. 10 II. nadstr. Posebna vabila ne bodo razposlana.

Ij **Reformni srednješolski zavodi in propedeutika.** V soboto, dne 8. marca popoldne ob treh zboruje v konferenčni sobi ljubljanske I. državne gimnazije reformni in propedeutični odesk Slov. profesorskega društva. Zaradi važnosti predmeta prosi Slov. prof. društvo za polnoštevilno udeležbo članov.

Ij **Obrtne priglasitve.** Stranke, ki novo priglašajo obrti pri mestnem magistratu, v številnih slučajih ne predložijo vseh po zakonu predpisanih listin, radi česar mora mestni magistrat take stranke zavrnil. Da se ne bode s takimi slučajmi trtilo časa uradu in da si prihranijo stranke same nepotrebna dela in čas, se opozarjajo vsi oni obrtniki, ki menijo kak obrt priglasiti novo, da morajo osebno predložiti mestnemu magistratu rojstni list, domovnico in vojaško odpustnico ali odhodnico, za vsak rok odelski obrt pa še posebej učno spričevalo, delavsko knjižico, vsa pomočniška spričevala, pomočniško pismo in po botnico o plačani pridružini zadrugi, kateri obrt pripada. Vsaka stranka mora prinesiti s seboj za vsako novo obrtno priglasitev kolek za 8 kron. Za vse koncesijonirane obrti se pa morajo vlagati pri mestn. magistratu pismene prošnje, kolekovane s kolekom za 8 kron in katerim se morajo priložiti tudi zgoraj omenjene predpisane listine.

Ij **Čevljarska zadruga v Ljubljani** naznanja, da se vrši v nedeljo, dne 16. t. m. pomočniška preizkušnja. Kdor se podvrže preizkušnji, naj se zgleda do 9. t. m. pri zadrugnem načelniku Karlu Kordelič, Rimska testa št. 5.

## Vestnik S. K. S. Z.

• **Občni zbor Zveze Orlov** se bo vršil v nedeljo dne 16. marca 1919 s sledečim dnevnim redom: 1. Ob 8. uri sveta maša v alojzjeviški kapeli. 2. Ob 9. uri dopoldne občni zbor v veliki dvorani Ljudskega doma: a) Poročila: predsednika, načelnika, tajnika, blagajnika. b) Poročila odsekov predsedstva Z. O.: organizatoričnega, uredniškega, naraščajškega, gospodarskega, glasbenega, za preureditev kroja. c) Predlogi in resolucije. d) Volitve. d) Raznoterosti.

• **Redni občni zbor J. S. Z. skupine Kranj** se vrši v nedeljo, dne 9. marca 1919 v dvorani Ljudskega doma v Kranju.

• **Občni zbor skupine Jugoslovanske Strokove Zveze Šmartno** se vrši v nedeljo, dne 16. t. m. popoldne ob 3. uri v prostorih stare šole.

## Prosveta.

**REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA, Dramsko gledališče.**

V petek, 7. marca t. l. ostane gledališče zaprto.

V soboto, 8. marca ob pol 8. zvečer Henrika Ibsena »Strahevi«, izven abon.

V nedeljo, 9. marca ob 3. popoldne »... ulica št. 15«, izven abon.

V ponedeljek, 10. marca ostane gledališče zaprto.

V torek, 11. marca ob pol 8. zvečer H. Ibsena »Strahevi«, za abon. A.

**Operno gledališče.**

V petek, 7. marca t. l. ostane gledališče zaprto.

V soboto, 8. marca »Manon« za abon. A.

V nedeljo, 9. marca ob pol 8. zvečer »Mamselle Nitouche«, izven abon.

V ponedeljek, 10. marca ostane gledališče zaprto.

V torek, 11. marca ob pol 8. zvečer »Boheme« za abon. B.

pr **Dijaška akademija na Ljudskem** odru. V nedeljo popoldne smo videli naše dijake na odru Ljudskega doma, ki so pokazali navzočemu občinstvu, kaj znajo in kakšni so njih cilji. Človek je vedno vesel, ko vidi mladino, ki stopa na dan z vsem svojim ognjem in tiho plahostjo prvih nastopov. Mladina naj nam je vedno kažipot, kakšni naj bomo mi; mladina ne sme biti epigon starinov. Iz tega stališča moremo vse take nastope samo pozdravljati in samo s tega stališča jih je mogoče soditi. Glasbene točke so bile dobre, res dobre. Zelim jih slišati še kdaj. Tokrat pa morajo biti še boljše — le z razvojem mladine moramo biti zadovoljni, le tega moramo hvaliti. Zupančičevo »Dumo« smo slišali tako, kot je ta ali oni izmed nas še ni slišal. Deklamator se je trudil, da je podal to lepo pesem tako lepo in odgovarjajoče, kot je bilo mogoče. Nekatera mesta so na občinstvo naravnost globoko vplivala. Le mesto, ko »poje veliki zvone«, v glasu zamolklo, otožno, udarjajoče, kot veliki zvon sam. Tako lepih mest ne smemo prezreti. Vse to je bilo dobro. Tudi »Blaži iz Lačne vasi« so igrali dobro, rešili so, kar se je dalo rešiti. Če je kdo že kdaj igral slabo igro, bo vedel, da je to mnogo. In da je igra slaba, ne bo oporekal nihče. V tem oziru nam dijaki niso kazali



poti, nam, ki že itak ljubimo cirkus na odru vse preveč. Vem, kakšna je težkoča, ki je tičala vmes. Toda, kadar se imenuje »Duma« in »Dijaška akademija«, tedaj »Blaž« nima prostora zraven. Nečem razbiti mladim ljudem veselja, izvajanje je bilo hvalevredno, zato mislim, da mi v bodoče ne bo treba pisati kritike o slabi izbiri iger — mladina bo že sama zadela pravo, tako, da se bomo nekaj naučili in strme vzkliknili: »Da, tako mora biti! Dobro mladino imamo!«

**F. B.**  
pr **Hans Aanrud: O malim ljudima in Hyttinjama.** Sa severnih polja i selišta. Izdala tiskarna Ign. Granitz v Zagrebu. Prevela Milka Pogačič. Naslovno stran risal prof. Uzorinac. Stane 4 krone. — Hans Aanrud nam je še skoraj neznan. Njegove kratke črtice, ki spominjajo na basni La Fontanea so mali biseri švedske literature. Prodrli je oni tihi bojni svet, ki smo ga živeli vsi, dokler smo se tiščali maternega krila. To so najlepše idile, polne vaške vedrine, prepojene s čistim realizmom. Ta knjiga je posebno pripravna za odraslo mladino, ki bo dobila v nji hrane brez učenih rekel in prisiljene didaktike.

## Najnovelše.

### Kardinal Bourne obišče Ljubljano.

(Posebno poročilo »Slovenca«.)

#### KARDINAL BOURNE V BELGRADU.

Belgrad, 6. marca. Danes zjutraj ob 8. uri je kardinal Bourne služil sveto mašo v katoliški cerkvi ter birmal 150 otrok. Potem je angleški admiral priredil v angleškem poslanstvu obed za kardinala in spremstvo. — Ob 10. uri dopoldne je služil slovesno sv. mašo podpredsienik min. sveta dr. Korošec. Cerkveni govor je imel v angleškem jeziku kardinal. Naglašal je veselje, da so SHS. zedinjeni v svobodni državi. Jugoslovanske teritorialne zahteve so upravičene. Nato je ženski pevski zbor zapel angleško, srbsko, hrvatsko in slovensko himno. — Pred cerkvijo je čakala kardinala velika množica ljudstva. Kardinal je šel v cerkev v polnem ornatu in blagoslavljal ljudstvo.

Belgrad, 6. marca. Danes ob 4. uri popoldne je bila v častniškem domu slavnostna akademija na čast kardinalu Bourneu. Navzoči so bili škofa šabaški Sergije in liški Dostije, arhimandrit Miron, vojvoda Mišić, profesor bogoslovne fakultete Prota Kovačević. Kardinala je pozdravil v latinskem jeziku minister Alaupović. V angleškem govoru ga je pozdravil profesor dr. Vojeslav Janič, ki je govoril o zedinjenju pravoslavne cerkve s katoliško. Razlagal je, kako se je Srbija borila za krščanstvo na Kosovem polju proti Turkom. Povdarjal je velike borbe, v katerih je, kakor pravoslavna tako katoliška duhovščina sodelovala za svoj narod. Posebno je poudarjal še delo katoličanov ter se spominjal Strossmayerja, Račkega, dr. Kreka in dr. Korošca.

#### KARDINAL V RAZGOVORU S »SLOVENCEVIM« POROČEVALCEM.

Belgrad, 6. marca. Vaš dopisnik je imel razgovor s kardinalom Bournom, ki je izjavil, da je vedno gojil simpatije do Jugoslovancov in da ga veseli, da so se Jugoslovanci končno ujedini. Vaš dopisnik je vprašal kardinala, če je resnica, da so se katoliški duhovniki v Angliji za časa vojske zavzemali za Avstrijo kot katoliško državo. Kardinal je odgovoril, da to ni resnica, ker je bilo vedno načelo angleških katoličanov: Austria est delenda! (Avstrija se mora razrušiti.) Dopisnik je nadalje vprašal, če je res, da so se katoliški duhovniki na Angleškem bali, da se bo katoličanstvo v Jugoslaviji vtopilo v pravoslavlje. Kardinal je tudi to zanikal ter je izrazil veselje, ker je katoliški duhovnik dr. Korošec podpredsienik ministrskega sveta.

Kardinal bo iz Belgrada v soboto dopel v Zagreb ter se bo med potjo ustavil tudi v Djakovem, da obišče grob pokojnega škofa Strossmayerja. V nedeljo ali v ponedeljek prispe kardinal Bourne tudi v Ljubljano, kjer se bo kot gost ljubljanskega škofa dr. Jegliča mudil en dan. Iz Ljubljane bo kardinal nadaljeval svoje potovanje v Rim, da poroča papežu o cerkvenih razmerah v Jugoslaviji.

#### NARODNI KLUB.

(Posebno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 6. marca. Danes se je osnoval Narodni klub, v katerem bo 16 Starčević, 4 člani Hrvatske Narodne Zastupnice, 3 člani napredne demokratske stranke ter 5 kooptiranih članov: dr. Marković, Spinčić, dr. Laginja, dr. Drinković in Barac.

Belgrad, 6. marca. Jugoslovanski dopisni urad javlja iz parlamentarnih krogov, da se med Starčevićanci, napredno demokratsko stranko, hrvatsko narodno za enotnost ter jugoslovansko muslimansko organizacijo vrše pogajanja o ustanovitvi skupnega kluba, ki bi munučeloval dr.

Ante Pavelić. Klub bi stal na programu izjave Narodnega Veća v adresi na regenta Aleksandra.

#### SPOR MED BOSANCI.

(Posebno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 6. marca. Za Bosno in Hercegovino je določenih 10 hrvatskih delegatov, katerih vseh 10 je imenovala Hrvatska Narodna Zastupnica. Toda JDS. je tudi imenovala 4 člane in ne prizna trem od HNZ. imenovanih poslancev mandata. Trije so dr. Mandić, Stjepan Janković in Mons. Karlo Cankar. Dr. Alaupović, ki je tudi imenovan v predstavništvu, ne ve, kam bi stopil, ali v JDS. ali Narodni klub. Če stopi v Narodni klub, bo moral odstopiti kot minister za bogočastje.

#### SPOR MED J. D. S. IN RADIKALCI.

(Posebno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 6. marca. Glede mandatov v Baški, Baranji in Banatu se vrše pogajanja med J. D. S. in srbskimi radikali. Narodni svet je tam izvedel volitve, pri katerih so radikali dobili 12 mandatov, Bunjevci 4, socialisti 4, J. D. S. 2, Slovaki en mandat in en nestrančar. J. D. S. je protestirala proti temu, ker je dobila le dva mandata. Spor med radikali in J. D. S. se je sedaj celo postril, ker so radikali stopili v srbijsko radikalno stranko. Bunjevci so izjavili, da se v te prepire ne mešajo.

#### V NEDELJO ZOPET SEJA PREDSTAVNIŠTVA.

(Posebno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 6. marca. (JDU) Delo v veri fikijskem odseku živahno napreduje in bo do sobote končano, tako da se bo v nedeljo že lahko vršila plenarna seja.

#### PRVI PODPREDSEDNIK NARODNEGA PREDSTAVNIŠTVA HRVAT.

(Posebno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 6. marca. J. D. S. kandidira za podpredsednika narodnega predstavništva Hrvata dr. Stjepana Kukrića.

#### ČLANI POKRAJINSKIH VLAD IN POSLANSKI MANDATI.

(Posebno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 6. marca. Načrt o ustavi, katerega je izdelal minister dr. Kramer, vsebuje točko 62, ki pravi, da morajo predsedniki in poverjeniki pokrajinskih vlad, ako so izvoljeni v narodno predstavništvo in ako sprejmejo mandat, odstopiti. Čeprav ministrski svet tega načrta ni sprejel, so vendar hrvatski poverjeniki podali ostavko, edino dr. Paleček, poverjenik za Medmurje dr. Novak in poverjenik v Sloveniji Kristan niso podali ostavke.

#### SPOMENICA JUGOSLOVANSKIH DELEGATOV MIROVNEMU POSVETU.

LDU Dunaj, 6. marca. (ČTU) »Wiener Mittagszeitung« javlja iz Curiha: Srbski delegatje Pašić, Trumbić in Vesnić so, kakor poroča »Petit Parisien«, predložili komisiji desetorice dve spomenici. V prvi spomenici so z ozirom na zgodovinski razvoj obrazložene jugoslovanske zahteve do Avstro-Ogrske. Druga spomenica vsebuje sliko srbskih-bolgarskih odnošajev in macedonsko vprašanje.

#### MIROVNI POSVET.

LDU London, 6. marca. (DKU) Iz Pariza javljajo, da morajo vse komisije do 15. t. m. predložiti mirovni konferenci svoja poročila. Kakor se poroča, samo belgijska teritorialna komisija do tega roka ne bo dogotovila svojega dela.

LDU Pariz, 6. marca. (DKU) Včeraj se je baval višji vojni svet alirancev s črnogorskimi zadevami. Črnogorski pooblaščenec v Washingtonu je v imenu kralja Nikite vložil protest proti odstavitvi kralja, ki jo je sklenila skupščina, kakor tudi proti priklopitvi Črne gore k Srbiji.

#### WILSON O ZVEZI NARODOV.

LDU London, 5. marca. (DKU) V svojem velikem govoru v Metropolitan operi je dejal Wilson med drugim: Pretežna večina ameriškega naroda je za zvezo narodov. Zveza narodov ni nič več in nič manj kakor dogovor, da vztraja svet pri idejah, katerim je sedaj pripomogla do zmage in za katere je tekla najdragocenejša kri, ki se je kdaj prelivala. Oni, ki kritizirajo veliko podjetje zveze narodov, niso nikdar čutili silnega utripa svetovnega srca. Tok, ki zahteva splošno pravico sveta, je šel mimo njih. Dogovor zveze narodov se od mirovne pogodbe ne da ločiti, sicer se uniči možnost te pogodbe.

#### WILSON ODPOTOVAL V EVROPO.

LDU Novi Jork, 5. marca. Reuterjev urad poroča: Predsednik Wilson je davi odpotoval na ladiji »George Washington« v Francijo.

#### PRIJET TRGOVEC Z DEKLETI.

LDU Maribor, 6. marca. Drž. policija je prišla na sled takozvani trgovini z dekleti, s katero se je pečal Einhauser Reinfried & Comp. Potem. ženitvenih ponudb v listih je od vseh strani izvajal dekleta

tusem. Imel je posebno uradnico, ki je hodila po dekleta, pred vsem po taka, ki so imela denar. Zanimivo je, da je Einhauser to trgovino vodil na pislih pod tvrdo Einhauser & Comp. Taka tvrda pa sploh ne eksistira. Einhauser je poslovodja pri tvrdki pl. Lehman. Pošta je inihlirala 40 pisem, naslovljenih na razna dekleta.

#### TIHOTAPSTVO S KONJI NA ŠTARSKEM.

LDU Maribor, 6. marca. Po poročilih iz Ptuj, Radgone, Ljutomera, Semnišča, Št. Lenarta in Spilj se vrši, odkar so Nemci zasedli novo določeno črto, v velikem obsegu organizirano tihotapstvo posebno s konji, ki se v gotovih dneh, in sicer v bližini Spilj od četrta na petek, v Ptuj pa od torka na sredo utihotaplja v celih kolonah v Nemško Avstrijo. Tudi na Hrvatsko se izvažajo konji preko mostu v Št. Vidu pri Ptuj in čez brod Štarše v Št. Janžu na Dravskem polju. V Radgoni in Ptuj nedostaja zadostne kontrole in so naše oblasti odredile strožje nadzorstvo.

#### HUDI BOJI V BERLINU.

LDU Berlin, 6. marca. (DKU) Od polnoči se vrše okoli redarstvenega predsedništva hudi boji. Zveza s predsedništvom ni mogoča. Dohod so zasedli Spartakovci. Telefonska zveza je razrušena. Razen ljudske mornarske divizije in enega dela republikanske vojaške brambe je prestopil tudi del polka »Maikäfer« in II. gardnega polka k upornikom. Nočni boj je zahteval več žrtov, osem mrtvih in znatno število ranjenih.

LDU Berlin, 6. marca. (ČTU) Sinoči os se na Aleksandrovmem trgu, kakor tudi po drugih cestah in trgih, pričele zbirati velike množice ljudstva. Okrog polnoči je bilo okoli 30 do 40 tisoč ljudstva tamkaj zbranega. Dospele so tudi številne čete narodne mornarske divizije in republikanskega vojaštva s topovi, strojnimi, ročnimi granatami, bombami itd. Zbrana množica jih je navdušeno pozdravljala. Bilo je jasno, da so vsi istega mišljenja. Te čete so nato obkrožile redarstveno predsedništvo, kakor tudi magistrat in razne vojašnice. Kmalu nato je prišel besen boj za posest teh poslopij. Najhujši je bil položaj na Aleksandrovmem trgu. Vstahi so zastavili vse svoje sile, da se polaste redarstvenega predsedništva. Poslopje so s petimi poljskimi topovi neprenehoma obstreljevali. Zdaj pa zdaj so ga tudi naskočili, da bi se polastili vsaj enega dela redarstvenega predsedništva v navalu. Deloma se jim je to tudi posrečilo, vendar pa se držijo vladne čete v vseh drugih delih tega obsežnega državnega poslopja. Izgube vladnih čet, kakor tudi napadalcev so zelo velike in znašajo že sedaj več sto padlih in ranjenih. Ravno tako besni boji so se razvili tudi za magistrat.

LDU Berlin, 6. marca. (DKU) V današnji seji delavskih in vojaških svetov so stavili neodvisni in komunisti nastopne predloge: 1. Stavka naj se razširi na vodo-vo in elektran. 2. Poveljiška moč naj bo v rokah izvršilnega odseka delavskih in vojaških svetov. 3. Pogajanja z vladno naj se ustavijo.

LDU Berlin, 6. marca. (DKU) Posamni boji se še nadaljujejo. Toliko je pa že sedaj gotovo, da so vladne čete zmagale. Ljudska mornariška divizija je izobesila na mornariškem poslopju belo zastavo. Oddelek republikanske vojaške straže je streljala na vladne čete, nakar so le-te obkrožile postojanke te straže ter jo očistile upornikov.

LDU Berlin, 6. marca. (DKU) Generalna stavka se je razširila na elektran.

#### RAZOROŽITEV NEMČIJE.

LDU Pariz, 6. marca. (DKU) Brez-zično.) Armadna komisija zbornice je včeraj sprejela nastopno resolucijo: Z ozirom na nevarnost, ki bi lahko nastala za Francijo in za svetovni mir, če bi se dopuščalo Nemčiji nadaljevati svojo vojno industrijo in sploh dopuščalo, da je v posesti oboroženih sil, zahteva armadno poveljstvo zbornice od vlade, da nastopa pri mirovni konferenci na razorožitvi Nemčije.

#### NEMČIJA NAJ PLAČA, KOLIKOR MORE.

LDU London, 6. marca. (DKU) Brez-zično.) Bonar Law se je o vojni odškodnini, ki naj se naloži Nemčiji, izrazil, da se mora to vprašanje rešiti iz vidika pravice in možnosti. Nemčija naj samo toliko plača, kolikor premore. Najvažnejše je, prej ko mogoče priti do miru.

#### SOČUTJE CLEMENCEAUJU.

LDU Praga, 6. marca. (ČTU) Na vest o okrevanju francoskega ministrskega predsednika in vojnega ministra Clemenceauja mu je odposlal minister za narodno brambo nastopno brzojavko: Vsa čehoslovaška vojska in tudi mene navdaja odkritosrčno veselje, da so se vam vaše moči in vaše zdravje zopet povrnila in da se za- vratni nameni napadalca niso udeležili. V korist Franciji in vsega človeštva želimo vam vsi dolgo življenje. Clemenceau je odgovoril: Sočutje in želje, katere ste mi iz-

razili v imenu čehoslovaške vojske so me globoko ganile in vas prosim, da sprejmete vi, kakor tudi vrla češka vojska mojo pri- srčno zahvalo.

#### KAKO ZIGOSAJO NA ČESKEM.

LDU Praga, 6. marca. (ČTU) Finančno ministrstvo objavlja: Vsi okrajni in državni glavni komisarijati za žigovanje bankov- cev kakor sploh vsi uradi, kjer se vrši ži- gosanje, se opozarjajo, da se smatrajo go- tovine občin in avtonomnih oblasti pri ži- gosanju kot gotovine zasebnikov. Tudi tem se povrne torej le polovica v žigovanje predloženih bankovcev, za drugo polovico pa prejmejo državne obveznice.

#### BUKAREŠT NE BO VEČ GLAVNO MESTO RUMUNIJE.

LDU Praga, 6. marca. (ČTU) V Ru- muniji se računa z možnostjo, da bodoče glavno mesto ne bo več Bukarešt, marveč Brašovo ali Erdeljski Belgrad (Karlsburg) na Sedmograškem.

#### ZA PREHRANO OSREDNJIH DRŽAV.

LDU Pariz, 6. marca. (DKU) Reuterjev urad poroča: V zvezi s posvetovanjem sve- ta velesil o prehranitvi Avstro-Ogrske, Čehoslovaške države itd. konstatiralo, da se dnevno odpošilja osemsto ton živil, da pa znaša potrebno število 300.000 ton. Med pogovorom so italijanskega delegata vprašali, zakaj je Italija po dogodkih v Ljubljani zaprla svoje meje in s tem ovi- rala prehranitev centralne Evrope. Svet bo nadaljeval diskusijo dne 7. t. m.

## Gospodarske novice.

g Sestanek delničarjev Sufida. V pro- storih podružnice Ljubljanske kreditne banke v Splitu se je vršil sestanek Jugo- slovanov, kateri posedujejo delnice dru- štva Sufid (društva za izkoriščanje vodnih sil v Dalmaciji). Ko je ravnatelj podružni- ce dr. Lauš razložil namen tega sestanka, se je vnela kratka debata, po kateri je bil izvoljen odbor sedmorice, ki ima na- logo, da poskrbi, da bo to največje indu- strijalno podjetje v Dalmaciji zanaprej slu- žilo naši državi v korist in našim delničar- jem, a ne kot dosedaj, da bode v naši hiši naše prirodno bogastvo izkoriščevano tuji- cu v korist, izrabljajoč pri tem do skraj- nosti naše delavstvo.

g Avstrjska poštna hranilnica in na- rodne države. Izkaz poštne hranilnice za mesec januar predločuje, da znašajo mnogo več izplačila nego vplačila. Vplačanih je bilo 13-8 milijonov kron, a izplačanih 17-33 milijonov kron. Največ so glasila izplačil na Jugoslavijo, Čehoslovaško in Poljsko, katere zadnja je sama vzela iz hranilnic 2-1 milijon kron. V Jugoslaviji je bilo dvig- njenih 1 milijon kron, na novo vloženi pa samo 200.000 kron. Čehoslovaki so si dali izplačati 2-9 milijona kron, deponirali so pa samo 480.000 kron.

g Uvozna in izvozna dovoljenja za ino- zemstvo. Ker spada izdajanje izvoznice in uvoznice preko demarkacijske črte izključ- no v oblast ministrstva trgovine in indu- strije, opozarjajo se s tem vsi zainteresi, da se obnejo v zadevi teh dovoljenj na zgoraj imenovano ministrstvo in ne na vr- hovno poveljstvo.

g Sladkor na tovarna v Osjeku pod državno kontrolo. Ministrstvo trgovine je sklenilo odposlati v osješko tovarno za sladkor vladnega organa, ki bo imel vr- hovno nadzorstvo nad poslovanjem tvor- nice. Ta sklep so povzročile težave, ki jih dela označena tvornica iz spekulativnih namenov pri dobavah.

g Cene sladkorja v raznih državah. 100 kg sladkorja stane na debelo (prera- čunano na krone): v Danski 170 kron, na Švedskem 356 kron 60 vin., na Norveškem 506 kron, v Švici 385 kron 20 vin., na An- gleškem 435 kron 40 vin., na Francoskem 547 kron 80 vin., na Nizozemskem 377 kron 40 vin., na Španskem 455 kron 70 vin., v Avstriji 261 kron 80 vin., na Ma- djarskem 310 kron 60 vin., v Italiji 581 kron 40 vin., v Zedinjenih državah 298 kron 80 vin.

g Medzavezniška konferenca poljedel- skih ministrov. V Parizu so imeli ententni poljedelski ministri konferenco, kjer so se bavili z vsemi narodno-agrarnimi vpraša- nji na Francoskem, v Zedinjenih državah, v Veliki Britaniji in Italiji.

g Prehrana Dalmacije. V splitsko luko je dospel ameriški parobrod s 1500 kvin- tali masti za prebivalstvo srednje Dalma- cije. Prišel je tudi en parobrod z žitom.

g Socijaliziranje angleških bank. Iz Londona poročajo, da nameravata povišati dve veliki angleški banki delniško glavni- co, in sicer z izdavanjem delnic po 1 funt sterlingov nominalne, katere bodo lahko kupili nastavljeni in delničarji za 35 šil- lingov, a razen tega dobi vsak nastavlje- nec za vsakih 20 funtov plače eno delnico zastoni.

g Zunanja trgovina Čehoslovaške re- publike. Po vplačanih pristojbinah pri ko- misiji za uvoz in izvoz, znašala je vred- nost zunanje trgovine Čehoslovaške repub- like v času od 20. oktobra 1913 do 18. februarja 1919 okoli ena milijardo kron.



## Prva slovenska veselica v Kočevju.

Na stotine takih veseljc je bilo zadnji predpust širom Slovenije. Preveč jih je bilo za te resne čase in mnoge so bile prešumne. Le veselci smo bili, da ni bilo treba o njih pisati poročila, ker ne bi bile vedno lepe reči, ki bi jih bili morali opisavati. A da najde ta veselica prostora v »Slovenec«, je vzrok pač to, da je bila več kot navadna veselica, namenjena le veseljačenju in zabavi, bila je pravi narodni praznik kočevskih Slovencev. Pevski del pod priznanim vodstvom g. kaplana Pirkoviča je žel obilo in res zaslužene pohvale. Zvečine so bile narodne pesmi na vrsti; občinstvo jih je živahno in zadovoljno odobravalo ter zahvalno ploskalo vrlim pevkom in pevcem — bilo jih je do 40 — ter njih neumornemu pevovodju, ki si je za ta del veselice stekel izvanrednih zaslug. Bilo je to veličastno zmagovalstvo slovenske narodne pesmi, ki je močno dvignilo narodno zavest kočevskih Slovencev.

To je poudarjal kot nalogo prireditve slavnostni govornik g. prof. Wetzl, ki je jako srečno tudi obrazložil demokratsko misel veselice: vsi stanovi in sloji združeni in pomešani, res svobodni bratje, ki pa vendar radi volje pripoznajo vodstvo, brez katerega ni uspehov in zmag.

Za zabavni del — želodčne potrebe vsake kakovosti in dobrote ter srečolov — je izvrstno poskrbel damski odbor pod vodstvom predsednice gospe dr. Sajoviceve, ki se je neutrudno stavil v službo veselicega občinstva. Prav posebna zasluga za ta del gre visokocenjeni Kajfeževi rodbini ter premožnim vrlim Slovincem, ki so donesli radi volje in zastoj vsakovrstnih dobrot in darov v živilih.

Sicer prostrani prostor gostilne g. Verderberja, ki je vršil svojo nalogo v največjo zadovoljnost gostov, so bili premajhni za ta večer; bilo je krog 700 ljudi (med njimi približno 50 iz Banješke, Ribnice, Ljubljane, drugi sami kočevski Slovenci); mnogi so morali oditi, ker ni bilo več prostora.

Pred veselico so napravili Slovenci iz Lirveda in Kočevja v narodnih nošah (krog 60 oseb) skozi mesto sprevoz na okrašenih kmečkih vozovih, pred katerimi so jahali Sokoli v sokolski opravi. Narodne noše so Kočevjarjem jako ugajale. Velik je finančni dobiček, še večji pa moralni uspeh, zlasti zato, ker tudi ob najpoznejši uri ni prišlo do prav nobenih, tudi ne najmanjših rabuk in izgredov, kakor so jih pričakovali naši »prijatelji«. Lahko rečemo: postavili smo se.

## Ne potujite v Nemčijo!

Dan za dnem se oglašajo v naših uradih mladi fantje in čvrsti moške za potne liste v — Nemčijo. So to zlasti taki, ki so bili že pred vojsko v nemških premožnostih ali drugih industrijah. Priznavamo, da si marsikdo, ki je prišel od vojakov, ne more doma takoj poiskati sebi primerne dela, toda da hoče toliko ljudi v današnjih razmerah na Nemško, to je grozen nesmisel, in proti temu mora naša javnost odločno nastopiti. Ali ti ljudje ne vedo, da Nemci sami ne morejo svojih ljudi zaposliti? Zadnjič smo čitali v nemških listih, da je samo v Berlinu, Lipskem in Monakovem nad 250.000 brezposelnih, da je veliko industrijskih podjetij ustavilo delo itd. In to število bo vedno bolj rastle. Vsled vojaškega poraza bo nemška industrija najbolj trpela, in po izjavi ministra Scheidemana bo Nemčija odslej preplavaljala svet s svojimi — delavci. To gospodarsko mizerijo na Nemškem čutijo tudi naši slovenski delavci, ki so na Vestfalskem in se bodo v kratkem, kakor poročajo listi, vrnili na Slovensko. Naši ljudje, bivši vojaki, pa naj gredo sedaj na Nemško, da bodo tam z boljševidi postopali, ali kaj? Pozivljamo javno oblast, da nobenemu, če se ne more izkazati, da bo v Nemčiji res sprejet v delo, ne da potnih dovoljenj. Mi naše ljudi potrebujemo doma. Vsakega takega naj se pošlje državnim posredovalnici za delo, kjer bo gotovo potrebno izvedel. Potreba bo, da energično vzamemo v roke naše delavsko vprašanje.

## Iz Korotana.

Velikovec, 4. marca.

Da ne pozabijo na nas drugi, ki so bolj srečni kot mi Slovenci na severu, ki nas hoče osrečiti nemška kultura — Nemška Avstrija — Vam podamo par sličic iz velikovskega okraja.

V velikovškem sodnem okraju so nemški vojaki popolnoma ali deloma uničili imetje v sledečih župniščih: v Tinjah, kjer so ostali goli zidovi in so uničili tudi matične knjige, s katerimi so se na vasi igrali otroci, v Šmarjeti, v Vovbrah, v Grebinju, Grebinjskem Klostu in na Rudi. Menda bi bili Huni pred 1400 leti tudi ne delali bolj grdo, kot so naši »prijatelji« Nemci, naši odrešeniki, ki pravijo, da

nam prinašajo svojo kulturo. Bog nas varuj take kulture! Oskrunili in oropali so cerkev v Tinjah, v Šmarjeti in menda tudi v Vovbrah in Grebinjskem Klostu. Pa ne samo v imenovanih krajih, tudi drugod so se pokazali Nemci. Ker nimajo nikjer svojih vojaških skladišč, kjer bi dobivali svojo hrano, hodijo po okraju pri slovenskih kmetih »rekvirirajo«, to je ropajo. Okradli so tudi župnika na Krčanjah in v St. Petru na Vašnjah. Iz Djekš se ni poročil, da bi mogli prav presoditi, kako je s cerkvijo in župniščem. Samo v Velikovecu, St. Rupertu in v St. Petru na Vašnjah so ostale cerkve nepoškodovane, ker jih branijo hrabri Slovenci in Srbi.

Postopanje nemških tolpe je prav nerazumljivo, a misliti pač moramo, da se vsled najzlobnejšega hujkanja zoper zavodne Slovence in posebno duhovnike, odvrne boljševidem od podivjanih nemških tolpe. In njih poveljniki? Deloma odobravajo vse to, deloma pa si ne morejo in ne znajo pomagati. Saj se boljševidem nemških tolpe obrača včas tudi proti lastnim častnikom. Tako so v Trušnjah streljali na lastne častnike, pripetili so se celo slučaji, da so nemški vojaki svoje častnike oklofotali. Na Rudi so prisilili častnike, da so morali stati na straži, medtem, ko so vojaki šli popivati.

Vse to kaže, da bo morala poseči tu vmes druga sila, kajti nemška vlada nima v oblasti svojih čet. O tem se je gotovo morala prepričati francoska komisija.

Neki nemški duhovnik se je javno pred zbranim ljudstvom izrazil, da so na krvoprelitju na Koroškem krivi slovenski duhovniki; on jih radi tega ne bo sovražil, ljubiti jih tudi ne more, pač pa hoče moliti za nje. Torej na začetku svetovne vojske so bili krivi slovenski duhovniki, na razpadu Avstrije so krivi, da se delajo nove države, zopet. Teh trditvev ne bomo posebej pobijali, ker vsak človek, ki ima še zdravo pamet, mora misliti drugače. Žalostno pa je, da ta duhovnik ne ve ali noče vedeti, da se vršijo vsi boji na Koroškem na pristno slovenskem ozemlju, kamor so udrle nemške tolpe, nahujskane po raznih vsenemških agitatorjih, ne v zadnji vrsti od K. T. V popolnoma slovenskih vaseh uganjajo nemške tolpe svoje boljševidske zločine in na ves glas moramo zavpiti, da je dolžnost vsakega krščanskega mislečega človeka, da stori vse, da izginejo čimprej nemški kulturo-nosci iz slovenskih tal.

Kako ravna Nemci s slov. duhovniki, ki jim pridejo v pest, kažejo žalostni slučaji g. župnikov: Kondlmana iz Klostra, Ebnerja iz Vovbra, Holca iz Grebinja, Volavčnika iz Rude, s katerimi so prav po satansko zlobno postopali. Ti slučajji so škofu g. dr. Adamu Hefterju dobro znani.

Kako kršijo Nemci premirje, kažejo tudi sledeča dejanja:

1. V nedeljo (23. febr. 1919) je nemški letalec v Pilberku in Dobrlivasi metal letake in listke hujskajoče vsebine, na kraje, kjer so nastanjeni naši vojaki.

2. Pred par dnevi so nemški vojaki vabili naše vojake na železni most pri Rikarjivasi in jim dali razne listke, v katerih hujskajo zoper Jugoslavijo in pozivljajo slov. vojake, da poženjo častnike.

3. V St. Petru na Vašnjah so med nemško in slovensko črto nekatere vasi, torej nekaj nevtralen pas. Nemci pa zmirrom nadlegujejo prebivalstvo in grozijo zapreti zavedne Slovence, tako, da sta morala zbežati g. Kampič in visokošolec Koch.

Nemec premirja ne pozna in besedo prelomi, ako mu kaže. V svet pa vedno vpilje, da so Slovenci tisti, ki se pogodbe ne drže.

Da so se postopanja nemških tolpe že sami Nemci naveličali, kaže sledeči slučaj, ki se je zgodil v Grebinju, kjer so po odhodu jugoslovanskih čet pozdravili nemške čete tako slovesno in razobesili njim na čast zastave. Tam je hotel kupiti pijan nemški vojak užigalice. Ker jih ni dobil, je začel razgrajati, da je prišlo do pretepa. Omenjeni vojak je na to streljal na nemško mislečega gostilničarja Loigreja, kateremu so morali odrezati desno roko. Sedaj leži na smrt bolan. Ustreljen je bil tudi neki civilist, ki je bil takoj mrtev. Dva orožnika, ki sta prišla miriti, so tako nabili, da sta težko ranjena. Govori se, da so nemški orožniki v Grebinju in na Rudi zbežali pred nemškimi tolpami. V Grebinju so tudi pretepli narodno rodbino Ručigajev. Tako postopajo nemške tolpe med svojimi ljudmi in si moremo živo predstavljati, kaj šele vganjajo, ko pridejo med slovensko ljudstvo, do katerega nosijo v srcu smirtno sovraštvo.

V Šmarjeti so Nemci odpeljali nemčurškemu učitelju vse čebele, kovaču pa polovnjak mošta. Ravno tam so tudi v cerkvi vse pokradli, kamor so razkora zlezli po lestevici. Tudi strojnico so postavili v cerkvi.

## Gozdarsko društvo za slovenske dežele in agrarna reforma.

O vprašanju agrarne reforme, ki je začasno sicer rešeno, smo prejeli naslednje mnenje, ki je objavljamo, ker stvar zasluži temeljitega pretresa, da bo končno prav dobro rešena.

»Gozdarsko društvo« za slovenske dežele v Ljubljani je sklenilo, pojasniti centralni vladi v Belgradu in deželni vladi v Ljubljani svoje stališče glede izvedbe agrarne reforme v slovenskih deželah. V to svrhu je sklicalo anketo, ki je po temeljitim in vsestranskem pretresanju agrarne vprašanja prišla do sledečih sklepov:

1. Gozdarsko društvo pozdravlja pravično agrarno reformo.

2. Gozdarsko društvo zahteva, da agrarno reformo izvede samostojno ministertvo kraljevine SHS, nikakor pa ne ministertvo za socialno politiko.

3. Agrarna reforma naj se dotakne gozdarstva Slovenije le tam in v toliko, v kolikor so lokalne potrebe podane.

4. Za najvažnejše smatra Gozdarsko društvo gospodarsko organizacijo male gozdne posesti.

5. Gozdarsko društvo se ne izreka proti upravičeni razlastitvi oziroma oddelitvi nekaterih preobsežnih gozdnih veleposestev, toda ne pod mero gospodarskih enot, ker bi bilo to gospodarstvu škodljivo.

6. Gospodarske enote predstavljajo tak obseg gozda v roki enega gospodarja — naj je to posameznik, skupina ali država — da je na tem obsegu omogočena največja produkcija pra najracionalnejši: izrabi človeških moči in zmožnosti s pomočjo visoko razvite tehnike, to je z uporabo vede in strojev, s prilagoditvijo in z razdelitvijo dela.

Ta gospodarska enota se ravna po zemljišni legi, pomorski višini, po sestavi tal in po možnosti spravljaja lesa ter po predpogojih industrije.

Gospodarska enota varira lahko med 500 do 5000 hektarji, kar bi se moralo komisijončno določiti za vsako veleposestvo posebej.

Razdelitve in razlastitve naj se izvršijo le odplatno.

7. Kjer obstajajo nujne ljudske potrebe po stavbnem lesu, drveh in nastilu — in v bližini nahajajoče se posestvo lahko temu odpomore — se sme potrebna oddelitev izvršiti, toda pod pogojem, da s tem gospodarska enota doličnega veleposestva ne trpi.

8. Gozdarsko društvo smatra potrebnim, da se tudi mala gozdna posest upravlja po načelih moderne racionalnega gospodarstva; stremi naj se za tem potom ustanavljanja gozdnogospodarskih zadrug v zvezi s strokovnim poukom in potom zakonodaje.

9. Iz gozdnih veleposestev, ki se temeljem točk 3., 5. in 7. razlaste ali oddele, naj se ustvari gozdarske enote (točka 6.), ki sicer preidejo v državno last in upravo, ki naj se pa po možnosti prepustijo gozdnogospodarskim zadrugam, soseskam, pridobitnim skupinam ali drugim javnim korporacijam odplatno v užitek, po potrebi tudi v popolno last in upravo.

Nikakor pa naj se razlaščen gozdna posestva ne porazdele na drobno med posameznike — razen v posebno nujnih slučajih (točka 7.). Država naj bi izvajala take reforme sedanjega gozdnoposedskega stanja le tedaj in v toliko, v kolikor in kadar to dopušča njen finančni položaj in kadar ima zadostno strokovno izobraženo upravno osebje na razpolago. Pri tem bi se morala država ozirati tudi na interese dosedanjega upravnega osebja razlaščenega posestva.

10. Želeti bi bilo, da se sedanji državni gozdovi, dalje gozdovi, ki jih država upravlja, osobito oni verskega zaklada in cerkvenih veleposestev, po teh načelih razdele ali oddele, da pridejo v večji meri širšem plastem ljudstva v užitek, vendar le tam, kjer potrebe ljudstva po gozdni posesti to opravičujejo in se s tem državno gozdno gospodarstvo ne oškoduje. Pred vsem pridejo v poštev posamezne parcele in kompleksi, ležeči izven zaokrožene gospodarske enote, pri čemur ne trpi arondacija.

11. Gozdarsko društvo z vso odločnostjo odklanja, da bi se gozdovi zopet obremenili s služnostnimi pravicami pašnje ali drvarjenja, ker so take služnosti z racionalnim gozdarstvom nezdružljive.

12. Gozdarsko društvo priporoča socializacijo gozdne posesti, da se zavaruje ljudstvu vpliv ne le na trajno plodnostno gospodarjenje, ampak tudi na donos naših gozdov. Socializacija se more doseči pred vsem potom poglobitve onih zakonov, ki se tičejo gozdarstva, pri čemur je v enaki meri ščititi gozdno posest, posestnika in delavca.

V okvir agrarne reforme bi bilo prevzeti zlasti zavarovanje gozdarskih delavcev za slučaj nezgod in bolezni ter izde-

lati zakon o preskrbi gozdarskih delavcev za starost in onemoglost.

13. K večjim gozdnim posestvom spadajoča kmetijska zemljišča naj se ne razlaste in ne oddele, v kolikor služijo gozdnemu posestniku in njegovi družini, gozdarskim uradnikom in uslužbencem sploh in njih družinam ter gozdarskim delavcem z družinami in vozniki za prehrano in vzdrževanje potrebne živine.

14. Glede na velike razlike v gospodarskih razmerah v kraljevini SHS se priporoča, da se napravi za celo državo glede agrarne reforme le okvirni zakon ter se prepušča deželnim vladam oziroma zastopstvom naredbenim potom določiti vse podrobnosti.

15. Gozdarsko društvo končno opozarja deželno vlado na velike nedostatke, ki utegnejo nastati, ako se postavljajo neveličaki za upravitelje ali nadzornike gozdnih veleposestev. Želeti bi bilo, da se taki organi nastavlajo po zaslišanju gozdarskega društva.

Te predloge je Gozdarsko društvo v svoji spomenici obširno pojasnilo in utemeljilo.

## Aprovizacija.

a Amerikanski sladkor in kavina primes za VII. okraj. Stanke VII. okraja dobe v petek, dne 7. marca na izkaznice za krompir amerikanski sladkor in kavino primes pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Stranka dobi za vsako osebo po pol kilograma sladkorja in četrtil kilograma kavine primesi, kar stane 5 kron. Določa se ta-le red: dopoldne od 8. do 9. štev. 1 do 160, od 9. do 10. štev. 161 do 320, od 10. do 11. štev. 321 do 480, popoldne od 2. do 3. štev. 481 do 640, od 3. do 4. štev. 641 do 800, od 4. do 5. štev. 801 do konca.

a Amerikanski sladkor in kavina primes za VIII. in IX. okraj. Stranke VIII. in IX. okraja dobe v soboto, dne 8. marca na izkaznice za krompir amerikanski sladkor in kavino primes pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Stranka dobi za vsako osebo po pol kilograma sladkorja in četrtil kilograma kavine primesi, kar stane 5 K. Določa se ta-le red: VIII. okraj dopoldne od 8. do 9. štev. 1 do 180, od 9. do 10. štev. 181 do 360, od 10. do 11. štev. 361 do konca. IX. okraj popoldne od 2. do 3. štev. 1 do 130, od 3. do 4. štev. 131 do 260, od 4. do 5. štev. 261 do konca.

a Meso na rdeče izkaznice B bo delila mestna aprovizacija v petek, dne 7. marca in v soboto, dne 8. marca v cerkvi sv. Jožefa. Določa se ta-le red: v petek, dne 7. t. m. popoldne od 3. do pol 4. štev. 1 do 200, od pol 4. štev. 201 do 400, od 4. do pol 5. štev. 401 do 600, od pol 5. do 5. štev. 601 do 800, od 5. do pol 6. štev. 801 do 1000. — V soboto popoldne od 1. do pol 2. štev. 1001 do 1200, od pol 2. do 2. štev. 1201 do 1400, od 2. do pol 3. štev. 1401 do 1600, od pol 3. do 3. štev. 1601 do 1800, od 3. do pol 4. štev. 1801 do 2000, od pol 4. do 4. štev. 2001 do 2200, od 4. do pol 5. štev. 2201 do 2400, od pol 5. do 5. štev. 2401 do konca.

a Stranke, ki dobivajo meso pri Podkovu in Kebru, Bohoričeva ulica, se imajo zglašiti v aprovizacijskem uradu na Poljanski cesti 13, I. nadst. v petek, dne 7. marca, kjer dobijo nove izkaznice za meso. Prinešiti se seboj: 1) staro izkaznico za meso; 2) rumeno ali zeleno rodbinsko legitimacijo; 3) železničarji, nakupne knjižice, oziroma potrdila o številu oseb in 4) kdor jo ima, izkaznico ubožne akcije. Uradne ure dopoldne od 8. do 12. in popoldne od 3. do 5. ure.

a Dovož belega kruha iz Hrvaške, ki se prodaja v vojnih prodajalnah v Prešernovi ulici, na Bregu in v Šolskem drevoredu, se v par dneh ustavi. Kdor želi belega kruha, naj si ga takoj nabavi v gori navedenih prodajalnah.

a Dodatne sladkorne izkaznice za otroke do 6. leta, za doječe in noseče matere, za bolnike in težake se vsled pomankanja sladkornih zalog začasno ne bodo izdajale. Sladkor bo prišel v Ljubljano najbrž šele okrog 20. marca, ker je zaradi zigosanjanja denarja na Češkem začasno vsak osebni in tovarni promet s Čehoslovaško prekinjen.

Izgubljen je bila dne 5. t. m. na poti od Sv. Petra ceste skozi Wolfovo ulico, Zvezdo do Uršulink rjava denarnica z vsebino 60 K. Najditelj se prosi, naj jo proti nagradi odda Mariji Ravnikar, Finančno ravnateljstvo, Poljanska cesta, priti.

Pogreša se že od 20. decembra 1914 Filip Končina, pp. 17, ki je bil baje pri Jodlovu v Galiciji ujet. Od tistega časa ni nobenega glasu o njem. Ako morebiti kdo vrnivši se ujetnikov kaj o njem ve, naj blagovoli naznaniti Ivani Končina v Tržiču na Gorenjskem, katera rada vse stroške povrne.

Kdo ve kaj o Francetu Gravnar iz Števerjana pri Gorici, št. 93. Služil je pri vojaki in se je nahajal pred razpadom Avstrije v Josefstadtu na Češkem. Če bi kdo vedel kaj o njem, naj sporoči na: Ana Gravnar, Moste pri Ljubljani št. 79.







## meblirani sobi s kuhinjo

od 15. aprila pod naslov  
**Mr. Ph. Bogdan Devidé**  
Sv. Petra cesta št. 2.

## Več vagonov živega apna

se bo oddajalo na drobno in na debelo  
dne 10., 11. in 12. marca po nižji ceni.  
FRANC BODLAJ, trgovec, Stranje pri Kamniku.

## Večja mno- žina

se dobi pri **BREZNIK & FRITSCH**,  
trgovina z železnino v Ljubljani,  
Sv. Petra cesta št. 17. 5189

Kupujem

## suhe gobe

in dobre vreče. Prošajam kremo za  
čevlje v kovinastih dozah. 1/2 doze po  
K 15,—, 1/4 doze po K 28,— za tucat,  
čevlji z lesenimi in usnjatimi podplati,  
tržne torbice itd. — Izvrstno letošnje  
in lansko vino in razno žganje.  
M. Rant, Kranj.

## Trgovino

iščem v najem na prometnem kraju  
na Stajerskem ali Kranjskem. Ponudbe  
pod šifro »Trgovina« 1536 na upravo  
»Slovenca«.

## „KINTA“ karbidne svetilke

najnovejšega sestava, fino emailirane, enostavne, ter popolnoma nebevarne  
razpošilja po poštne povzetju za ceno 32 K, poština posebej.

Glavno zastopstvo **KINTA** svetilk, Ljubljana, Dunajska c. 12.  
Telegrami: KINTA Ljubljana.

|                                          |                                                                     |                                          |
|------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|
| Popravila se točno<br>in solidno izvrše. | Modni salon                                                         | Popravila se točno<br>in solidno izvrše. |
|                                          | Damski svileni klobuki in čepice<br>v veliki izbiri. — Cene zmerne. |                                          |
|                                          | Rimska c. 6 Rozi Fabčič Rimska c. 6                                 |                                          |

## RAZPRODAJA.

Opusti se izdelovanje cementnih izdelkov in se razprodaja sledeče:

Cementni izdelki kakor: ploščice za tlak, cevi s panogami, stebri za  
vrata, betonski krogi za vodnjake, ližaki za vodnjake.

Mecenovni plohi.

Suho mleto barve: rdeča, zelena, višnjeva, rumena, črna, bela.

Raznovrstni pesek za teraso.

Jeklo: oglato železo;

2 hidravlični stiskalnici z akumu-

latorjem, sesalko in modeli;

1 ročna stiskalnica;

1 stroj za mešanje barv;

1 mlin za mletje peska;

1 strugalnik;

1 stroj za vrtnanje železa;

1 cirkularka (velika);

1 (mala);

1 stroj za izdelovanje otilih kamnov;

1 acetilenska naprava;

1 brusilni stroj;

1 stroj za vrtnanje in žaganje;

1 rezalni stroj (Stanzmaschine) itd.

Vse to se lahko ogleda

v tovarni **ŽAJEC & HORVAT** v Ljubljani, Dunajska cesta, nasproti artilerijske vojašnice.

## Glasovir

prvovrsten izdelek malo rabljen, prav dobro ohranjen se ta-

koj prodaja. Ogleda se lahko vsaki dan od 2—3 ure v

deželnem dvorcu.

## Kuharice!

Skrb za dobro kavo je odstranjena.

Družinski zavoj vsebuje: 1 kg izborne surove zrnate kave,

3-5 kg prvovrstnih kavin surogatov in cikorijske za 90 K 30 vin,

poštne prosto, po povzetju ali predplačilu razpošilja tvrdka

**HROVAT & KOMP., Ljubljana 129.**

Sprejme se

## spretna prodajalka

špecerijske stroke, boljša moč. Hrana in stanovanje

v hiši, pri **IVAN PERDAN-U** v Ljubljani. ::

## VOJSKA

Ker ni več se vrši

od 3. do 20. marca velika

**RAZPRODAJA**

vsega vojnega sukna, volne in pisane tkanine, modrovine,

hlačovine, perila, ženske, moške in otroške konfekcije,

čevljev n raznega drugega blaga po ogromno znižanim

cenam, ter se razen tega pri odvzemu 11 metrov ali kosov

enovrstnega blaga računa samo za deset, v veletrgovini in

razpošiljalni

**R. Stermecki v Celju.**

Izdaja konzorcij »Slovenca«.

## Židna opeka

se bo oddajala na drobno in debelo v  
Mengšu pri Kamniku iz pivovarne.  
Opeka je zelo trpežna. Oddajala se bo po  
nižji ceni. **FRANC BODLAJ**, trgovec,  
Stranje pri Kamniku.

Dne 13. t. m. ob 9. uri dopoldne  
se bo vršila

## javna dražba

1 vagona pralnega mila

v prostorih skladišča »BALKAN« na

Dunajski cesti 33.

## Parni stroj 30 in parni kotel

je na prodaj. Naslov pove upravnistvo

»Slovenca« pod št. 1524.

## Vrtnar

se išče oženjen, vojaščine prost,

znanje slovenskega in nemškega je-

zika, s takojšnjim vstopom. Plačlini

zahtevki, starost in spricevala na Ba-

rona Haebler, Šoštanj, Jugoslavija.

## Prodajalka

se sprejme v večjo trgovino na deželi

z dobrimi spricevali, večša slovenskega

in nemškega jezika. — Naslov pove

uprava lista pod št. 1506.

## Zastopnik inozemske tvrdke

išče za nakup vsakovrsten

**LES**

bodisi obdelan, okrogel ali

stoječ v gozdu, zlasti

**smrekov.**

Ponudbe pod »les« na

**I. jugoslovanski**

anončni in informačni

zavod

**Beseljak & Rožanc**

Ljubljana,

Frančevo nabrežje št. 5.

1540

**SEVER**

**Semena**

in

**suhe gobe**

kupuje in prodaja

trgovina s semeni

**Sever & Komp.**

Ljubljana.

**POJASNILA**

za

**ADRESAR**

daje in sprejema

**uredništvo**

adresarja za Ljubljano in

Slovenijo

1530

**v Ljubljani,**

Frančevo nabrežje 5.

**Hlačevina.**

**Sukno.**

**Razno blago za**

**ženske obleke.**

**Moške, ženske in**

**otročje nogavice.**

**Moške hlače.**

**Zenski predpasniki.**

**Rokavice in**

**razno drugo**

**manufakturno blago.**

se dobi

na Francovem nabrežju v Ljubljani

po zelo nizkih cenah, dobri in točni posrežbi.

**Pridi in oglej si vsak!**

## Razglas.

Deželna zveza za tujski promet in turizmo v Ljubljani,

Dunajska cesta 18,

## nujno opozarja

hotelirje, gostilničarje in druge interese v prometnih krajih,  
posebno na Gorenjskem, da se je ustanovila

vladna komisija za terjatve proti bivšemu erarju v Ljubljani,

ki naj ugotovi in izterja

## vojne odškodnine.

V to vrsto spadajo plačila za nastanitve, plačila za povzročeno škodo

na mobilijah in imobilijah in plačila za druge vojne dajatve.

Dosedaj so se te škode le deloma cenile in večina teh aktov se od vo-

jaškega poveljstva v Gradcu, kamor so se poslale, kljub vsemu pritisku

ne more dobiti nazaj.

Pri teh žalostnih razmerah je dolžnost vsakega prometa interesenta,

da se z vso vnemo sam poteguje za imenovane odškodnine, tudi ako se je

cenitev že vršila.

Vsak interesent naj se pri pristojnem okrajnem glavarstvu natančno

prepriča, ali je njegova škoda cenjena in ali so dotični cenilni zapisniki vsaj

v prepisu na razpolago.

Ako tega ni, ali pa ako se njegova škoda sploh še ni cenila, naj takoj

prosi na zapisnik, da se cenitev brez odloga izvrši. Vsak interesent naj se

potem briga za to, da čimprej dobi rešitev. — Vgotovitev škod je nujno

potrebna, da zamore naša vlada preskrbeti njih plačilo. Svote so velike, njih

izguba bi pomenila propad naših prometnih podjetij.

## Več inteligentnih gospodov

v Ljubljani in izven Ljubljane, n. pr. učitelji, uradniki na

železnici, na pošti, na sodnji, nadstražniki, delovodje v

različnih tovarnah, katerim bi se trud izven uradnega dela

prav dobro izplačal, išče dolgoletna zavarovalnica. Pis-

mene ponudbe z referencami in natančnejšimi opisi služ-

benih razmer na upravo pod: Zavarovalna družba 1192.

## Manufakturno blago

kakor preproge, blago za pohištvo, zavese, bele in tudi štofaste, bar-

vane, pogrinjala za postelje »koperte«, koltre in volnena ogrinjala,

tudi ogrinjala za potnike, satinske podloge, barvane klete, šarene

kretone kupuje velika firma v vsaki količini.

Ponudbe pod šifro »Reclno« na **Blocknerjev zavod za oglaševanje,**

Zagreb 1-78.

## !SVETLA!

Generalna reprezentanca za baterije, žarnice,

elektrotehniko, (izdelek svetovne slovenske

tvornice) za kraljestvo SHS

**Janko Pogačar, Zagreb,**

začasno Ljubljana, Ilirska ulica številka 29/I.

## Kranjska deželna podružnica

n.-a. dež. življenske in rentne, neškodne in jamstvene zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12, II. n.,

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z

vojnim rizikom, otroških doh., rentna in ljudska, neškodna

in jamstvena zavarovanja.

— Javen zavod. — Absolutna varnost. — Nizke premije. —

Prospekti zastoj in poštne prosto. — Sposobni zastopniki se spre-

jemajo pod najugodnejšimi pogoji.